

ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΕΥΡΩΠΗ
& ΚΟΣΜΟΣ

Θεανώ Φωτίου - Εύη Κάιλα -
Σοφία Καπελάκη - Ματθαίος Τζουβαλάς

**Το πορτογαλικό Σχέδιο
Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας:
Ένα ρεαλιστικό ριζοσπαστικό
αριστερό σχέδιο**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Θεανώ Φωτίου, Εύη Κάιλα, Σοφία Καπελάκη, Ματθαίος Τζουβαλάς

Το πορτογαλικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας:
Ένα ρεαλιστικό ριζοσπαστικό αριστερό σχέδιο

Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς
Θεματικές : Εργασία – Κοινωνικό Κράτος – Αλληλεγγύη | Ευρώπη & Κόσμος

Ιούνιος 2021

Θεανώ Φωτίου¹ – Εύη Κάιλα² – Σοφία Καπελάκη³ –
Ματθαίος Τζουβαλάς⁴

Το πορτογαλικό Σχέδιο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας: Ένα ρεαλιστικό ριζοσπαστικό αριστερό σχέδιο

Το Σχέδιο της Πορτογαλίας για το Ταμείο Ανάκαμψης (Recover Portugal, Building the Future - Plan for Recovery and Resilience – PRR) διέπεται από μία **ολιστική αντίληψη, ριζικά διαφορετική** από το αντίστοιχο της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία αποτυπώνεται, τόσο σε επίπεδο διαβούλευσης, διαδικασιών εκπόνησης και διασύνδεσης με άλλα τρέχοντα σχέδια και στρατηγικές ανάπτυξης της χώρας, όσο και σε επίπεδο σύλληψης και δομής του ίδιου του Σχεδίου.

Ακόμη και ο τίτλος του: «Η ανάκαμψη της Πορτογαλίας, χτίζοντας το μέλλον – Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» δίνει ένα ξεκάθαρο σημασιολογικό μήνυμα σε αντίθεση με το ασαφές, δυσνόητο και δυσερμήνευτο «Ελλάδα 2.0».

Διαβούλευση

Βασικό στοιχείο της τελικής διαμόρφωσής του ήταν η διαβούλευση με την κοινωνία, δηλαδή με φορείς, εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, προς επίτευξη ευρείας συναίνεσης, κάτι που σαφώς δεν έγινε στην περίπτωση της Ελληνικής Πρότασης, η οποία δεν έχει εκτεθεί ούτε καν σήμερα στην πλήρη της μορφή στην Ελληνική

¹ Βουλευτής Νότιου Τομέα Αθηνών ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία, πρώην Αναπλ. Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αναπλ. Τομεάρχης Πρόνοιας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

² Δρ. Κοινωνιολογίας

³ Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός

⁴ Δρ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, MBA Διοίκηση Επιχειρήσεων

κοινωνία. Το σχέδιο της Πορτογαλίας αναρτήθηκε προς διαβούλευση από τις 15/02/2021 έως τις 31/03/2021 και έλαβε περί τα 2000 σχόλια (https://www.consultalex.gov.pt/ConsultaPublica_Detail.aspx?Consulta_Id=183). Έλαβε την τελική του μορφή και ήταν το πρώτο Σχέδιο για το Ταμείο Ανάκαμψης που επίσημα κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση στις 22/04/2021.

Διασύνδεση

A. Το πορτογαλικό Σχέδιο είναι πλήρως εναρμονισμένο με την **Εθνική Στρατηγική «Πορτογαλία 2030»** και τις τέσσερις θεματικές ατζέντες που την αποτελούν οι οποίες είναι οι εξής: Προτεραιότητα στον άνθρωπο-δημογραφικό, συμπερίληψη, μείωση ανισοτήτων, καινοτομία και προσόντα για την ανάπτυξη, βιωσιμότητα των πόρων και κλιματική μετάβαση, ανταγωνιστικότητα και εσωτερική συνοχή

B. Ακολουθεί τις **συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου** προς την Πορτογαλία: Οικονομική ανθεκτικότητα για την υποστήριξη του αγώνα κατά της πανδημίας, προώθηση των ικανοτήτων και των προσόντων, ισότητα στην εργασία, κοινωνική προστασία, ενθάρρυνση των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων με έμφαση στην ψηφιακή και κλιματική μετάβαση, βελτίωση των συνθηκών για πολίτες και επιχειρήσεις.

Γ. Βρίσκεται σε ευθεία σύνδεση με τους **έξι πυλώνες της ευρωπαϊκής πολιτικής** οι οποίοι είναι: Πράσινη μετάβαση, ψηφιακός μετασχηματισμός, έξυπνη, βιώσιμη & χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία και εύρυθμη εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, κοινωνική και περιφερειακή συνοχή, Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα για την αντιμετώπιση κρίσεων, πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους - εκπαίδευση και δεξιότητες.

Η αντίληψη της Πορτογαλίας για το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η λογική που ακολουθήθηκε για την κατάρτισή του, βασίζεται στο γεγονός ότι το χρηματοδοτικό αυτό εργαλείο, το οποίο εντάσσεται στον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας του Next Generation EU, πρέπει να αποτελεί μέρος της ευρύτερης στρατηγικής για την οικονομική, κοινωνική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας όπως αυτή καθορίζεται μέσα από την Στρατηγική - Πορτογαλία 2030, και όχι ένα ανεξάρτητο, μεμονωμένο χρηματοδοτικό εργαλείο, και να αξιοποιηθεί σε συνδυασμό και συμπληρωματικά με τις υπόλοιπες χρηματοδοτήσεις που έχει λάβει ή πρόκειται να λάβει η χώρα.

Χρηματοδοτήσεις

Πιο συγκεκριμένα η Πορτογαλία για τον εκσυγχρονισμό και την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη, θα έχει λάβει συνολικά μέχρι το 2029 χρηματοδότηση ύψους 61,2 δις €, με το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων να ενεργοποιείται την πρώτη πενταετία, εκ των οποίων:

1. Τα 11,2 δις € αφορούν ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, με ορίζοντα απορρόφησης το 2023.
2. Τα υπόλοιπα 50 δις € (άμεσοι πόροι) αφορούν αθροιστικά:
 - (α) τις χρηματοδοτήσεις από το Next Generation EU ύψους 16,4 δις € μέχρι το 2026, τα οποία συμπεριλαμβάνουν το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με 13,9 δις €, το REACT EU με 2 δις € και ενισχύσεις ύψους 0,5 δις € από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και τα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης.
 - (β) τις χρηματοδοτήσεις της επόμενης ευρωπαϊκής προγραμματικής περιόδου 2021-2027 (Multiannual Financial Framework 2021-2027), ύψους 33,6 δις €, με ορίζοντα απορρόφησης το 2029 για δομικές μεταρρυθμίσεις στους τομείς της καινοτομίας και ψηφιακής μετάβασης, του δημογραφικού, των δεξιοτήτων και της συμπερίληψης, της κλιματικής μετάβασης/βιωσιμότητας και της περιφερειακής συνοχής.

Δανεισμός

Η Πορτογαλία δανείζεται μικρά ποσά σε σχέση με τις επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης που δεν επιστρέφονται, μόλις 2,7 δις € δάνεια σε σχέση με τα 13,9 δις € επιχορηγήσεων. Δηλαδή, τα δάνεια που θα πάρει αποτελούν το 16,2% του συνόλου των χρημάτων που θα λάβει. Σε αντίθεση με την Ελλάδα, που υπερδανείζεται, 12,7 δις € δάνεια σε σχέση με τα 18,2 δις επιχορηγήσεων, δηλαδή τα δάνεια αποτελούν το 41,2% του συνόλου των χρημάτων. Φαίνεται ότι η Πορτογαλία έχει κακή πείρα από τους Ευρωπαίους δανειστές. Επίσης, κατευθύνει τα δάνεια αυτά στον άξονα της Ανθεκτικότητας, και μάλιστα αποκλειστικά στην Κατοικία και τις Επιχειρήσεις μέσω Αναπτυξιακής Τράπεζας. Προνοεί να αυξήσει τον δανεισμό κατά 2,3 δις € εφόσον απαιτείται, αφού επανεκτιμήσει τις ανάγκες της το 2022.

Σύλληψη και Δομή του Σχεδίου

Το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι οι Πορτογάλοι αναδιατάσσουν τους 3 άξονες Ανθεκτικότητας, Πράσινης μετάβασης και Ψηφιακής μετάβασης. Ο άξονας της ανθεκτικότητας αποκτά μεγάλο βάρος, γίνεται κυρίαρχος και εισάγουν σε αυτόν τα στοιχεία πράσινης και ψηφιακής μετάβασης που τον αφορούν άμεσα. Ταυτόχρονα αναδιατάσσουν και τα ποσά που διανέμουν σ' αυτούς τους 3 άξονες. Κάθε άξονας αποτελείται από συνιστώσες και συνολικά το σχέδιο συγκροτείται με 20 συνιστώσες.

Πρόκειται για μια εντελώς διαφορετική, συνθετική σύλληψη που δίνει προτεραιότητα και μεγάλο βάρος στον άξονα της ανθεκτικότητας, τον οποίο ουσιαστικά δεν θεωρεί ισότιμο με τον άξονα της πράσινης μετάβασης, όπως υπαινίσσεται η 40%-40%-20% κατανομή της Ε.Ε. για τους τρεις άξονες. Διότι στην ανθεκτικότητα αναθέτει την ενίσχυση της κοινωνικής, οικονομικής και περιφερειακής/γεωγραφικής συνοχής με το 67% των πόρων. Και για να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις, αθροίζοντας στο τέλος τα οικονομικά μεγέθη, η Πορτογαλία δεν καταστρατηγεί τον κανόνα του 40%-40%-20% της διάθεσης των κονδυλίων, **διότι στον άξονα της ανθεκτικότητας εντάσσει το 22% της**

πράσινης μετάβασης και το 5% της ψηφιακής μετάβασης. Αυτό συμβαίνει διότι στον άξονα της ανθεκτικότητας, εκτός από το κοινωνικό κράτος, εντάσσει την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας ενισχύοντας τόσο τους φορείς που την επιτελούν, επιχειρήσεις-εργαζόμενοι, όσο και τις υποδομές που απαιτούν αυτοί. Εντάσσει επίσης εδώ δύο παράγοντες που κινδυνεύουν από την κλιματική αλλαγή, ύδατα και δάση, και συμβάλλουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση.

Το σχήμα που προκύπτει είναι συνθετικό και όχι παραθετικό, εξαιρετικά διαυγές των προθέσεων της Πορτογαλίας, που είναι η ενίσχυση της κοινωνικής πλειοψηφίας και της συνοχής τόσο του κοινωνικού κράτους (Υγεία, Πρόνοια, Κατοικία, Παιδεία, Πολιτισμός), όσο και των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, και προς αυτήν την κατεύθυνση οδηγεί το 67% των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης μέσω 9 συνιστωσών.

Η **πράσινη μετάβαση που δεν αφορά την ανθεκτικότητα** απορροφά το 18% των πόρων με 6 συνιστώσες και **απευθύνεται αποκλειστικά στην πράσινη μετάβαση του παραγωγικού μοντέλου** με την απανθρακοποίηση της βιομηχανίας, τη βιολογική βιώσιμη παραγωγή από βιολογικές πρώτες ύλες, την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (π.χ. πράσινες ταράτσες, ενεργειακές κοινότητες), την παραγωγή Υδρογόνου και ΑΠΕ, τη δημιουργία μπλε οικονομίας και τη βιώσιμη κινητικότητα του πληθυσμού μέσω «καθαρών» ΜΜΜ και ηλεκτρικών ιδιωτικών αυτοκινήτων.

Τέλος η **ψηφιακή μετάβαση που δεν αφορά την ανθεκτικότητα** απορροφά το 15% των πόρων με 5 συνιστώσες. Εδώ το σχέδιο αντιμετωπίζει αποκλειστικά θέματα που αναδείχθηκαν και εντάθηκαν με την πανδημία, δηλαδή τηλεργασία, τηλεμπόριο και τηλεεκπαίδευση. Κυρίως όμως αντιμετωπίζει την ψηφιακή μετάβαση του παραγωγικού μοντέλου, επιχειρήσεις, εργαζόμενοι της διοίκησης, της δικαιοσύνης και της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Ενδιαφέρον επίσης έχει η αντίληψη για την **αντιμετώπιση της φτώχειας που διαπερνά και τους 3 άξονες** ως μείζων απειλή κοινωνικού αποκλεισμού, όχι μόνο με τα εισοδηματικά και υλικά μεγέθη που γνωρίζουμε μέχρι τώρα, αλλά και με τα νέα δεδομένα του παραγωγικού μοντέλου που πρέπει να αντιμετωπίσουμε ως προς τη φτώχεια των εργαζομένων και την ενεργειακή και ψηφιακή φτώχεια.

Η περιφερειακή-γεωγραφική ανάγνωση έχει δύο όψεις, η μία αφορά συνολικά τη χώρα και το δίπολο ηπειρωτικών και νησιωτικών περιοχών, και η άλλη αφορά την περιφέρεια των μεγάλων πόλεων με τις πυκνοκατοικημένες και φτωχές περιοχές και το κέντρο.

Η παιδεία διαπερνά και τους 3 άξονες καθώς το νέο παραγωγικό μοντέλο απαιτεί περισσότερους αποφοίτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αναβάθμιση της επαγγελματικής και μεταλυκειακής εκπαίδευσης που γίνεται από την τριτοβάθμια. Επίσης εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι ότι προμοδοτεί την αύξηση των αποφοίτων πανεπιστημίων, ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, τη δημιουργία μεταπτυχιακών συνδεδεμένων με την αγορά εργασίας, την εξίσωση ανδρών και γυναικών στην απόκτηση προσόντων. Η αναβάθμιση της παιδείας ώστε να ανταποκρίνεται στους παραπάνω στόχους βασίζεται στην ενίσχυση της ψηφιακότητάς της. Γι' αυτό αναπτύσσει το ψηφιακό σχολείο.

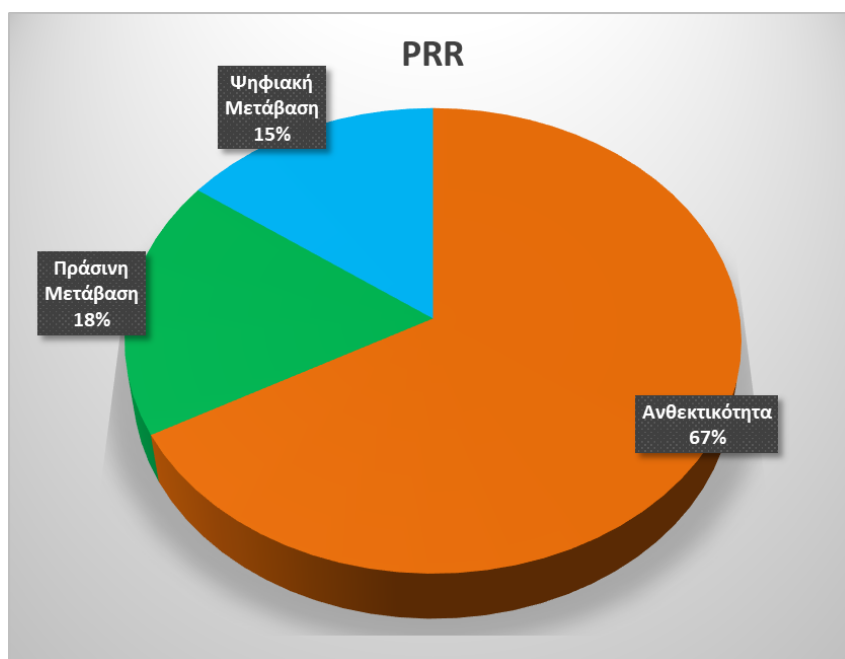
Στοιχεία Μεθοδολογίας

Σε κάθε άξονα, αλλά και σε κάθε συνιστώσα στη συνέχεια, το σχέδιο ακολουθεί τρία βήματα: (1) Ορίζει τους στόχους· (2) Διατυπώνει τα προβλήματα που επιθυμεί να αντιμετωπίσει· (3) Προτείνει συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αντιμετώπισή τους.

Πίνακας 1. Ανάλυση των αξόνων

	Πλήθος Συνιστωσών	Ποσοστό Πόρων	Μεταρρυθμίσεις	Επενδύσεις
Ανθεκτικότητα	9	67%	22	49
Πράσινη Μετάβαση	6	18%	8	17
Ψηφιακή Μετάβαση	5	15%	7	17
	20	100%	37	83

Σχήμα 1. Ποσοστό κατανομής κονδυλίων ανά άξονα

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι σχέσεις μεταξύ των 20 συνιστωσών του σχεδίου και των 6 πυλώνων της ευρωπαϊκής πολιτικής (Πίνακας 2), οι σχέσεις συμπληρωματικότητας και συνάφειας ανάμεσα στις 20 συνιστώσες του σχεδίου (Πίνακας 3) και η συνεισφορά των επιμέρους συνιστωσών στην Πράσινη και Ψηφιακή Μετάβαση (Πίνακας 4).

Πίνακας 2. Οι Συνιστώσες του Πορτογαλικού σχεδίου σε σχέση με τους Πυλώνες της ΕΕ

		ΠΥΛΩΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ					
		ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	ΕΞΥΠΝΗ, ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΡΕΥΝΑ , ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΚΑΙ ΕΥΡΥΘΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΜΕ ΙΣΧΥΡΕΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΓΕΝΙΑ, ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ
ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ							
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ 67%	1. ΕΣΥ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ	✓		✓	✓	✓	✓
	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	✓		✓	✓	✓	✓
	4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ		✓	✓	✓		✓
	5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ	✓	✓	✓		✓	
	6. ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ	✓		✓	✓	✓	
	8. ΔΑΣΗ	✓	✓		✓	✓	
	9. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ	✓			✓	✓	
ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 18%	10. ΘΑΛΑΣΣΑ	✓	✓	✓	✓		
	11. ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	✓		✓			
	12. ΒΙΩΣΙΜΗ ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	✓		✓			
	13. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΤΙΡΙΩΝ	✓		✓	✓		
	14. ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	✓		✓			
15. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	✓			✓			
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 15%	16. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ		✓	✓			
	17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ		✓	✓		✓	
	18. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ		✓	✓		✓	
	19. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ		✓	✓		✓	
	20. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ		✓	✓	✓		✓

Πίνακας 3. Σχέσεις συνάφειας και συμπληρωματικότητας των συνιστωσών του Πορτογαλικού σχεδίου

	ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ																				
		1. ΕΣΥ	2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ	6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ	8. ΔΑΣΗ	9. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ	10. ΘΑΛΑΣΣΑ	11. ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	12. ΒΙΩΣΙΜΗ ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	13. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΤΙΡΙΩΝ	14. ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	15. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	16. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	18. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	19. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ	20. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ 67%	1. ΕΣΥ																				
	2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ																				
	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	•	••																		
	4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ																				
	5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ																				
	6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ																				
	7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ																				
	8. ΔΑΣΗ																				
	9. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ																				
ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 18%	10. ΘΑΛΑΣΣΑ					••															
	11. ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ					••															
	12. ΒΙΩΣΙΜΗ ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ					•••					•										
	13. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΤΙΡΙΩΝ	•	••	•					•												
	14. ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ									••		••									
15. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ								•						••							
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 15%	16. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ				••	•••	••	•			••	••									
	17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	••		•					••												
	18. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ					•										•	•				
	19. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ	•			•	•	••									•	•	•			
	20. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ			•	•		•••												•		

•••πολύ άμεση συμπληρωματικότητα •• άμεση συμπληρωματικότητα • έμμεση συμπληρωματικότητα

Πίνακας 4. Συνεισφορά των επιμέρους συνιστωσών στην Πράσινη και Ψηφιακή Μετάβαση

		Πόροι σε εκ. €	ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ		ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	
			Πόροι σε εκ. που συνεισφέρουν στην Πράσινη Μετάβαση	Ποσοστό % των πόρων που συνεισφέρουν στην Πράσινη Μετάβαση	Πόροι σε εκ. € που συνεισφέρουν στην Ψηφιακή Μετάβαση	Ποσοστό % των πόρων που συνεισφέρουν στην Ψηφιακή Μετάβαση
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ 67%	1. ΕΣΥ	1383	315	23%	352	25%
	2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ	2733	1076	39%	0	0%
	3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	833	208	25%	12	1%
	4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	243	60	25%	93	38%
	5. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ	2914	547	19%	54	2%
	6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	1324	182	14%	702	53%
	7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ	690	91	13%	10	1%
	8. ΔΑΣΗ	615	615	100%	86	14%
	9. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΝΕΡΟΥ	390	306	78%	0	0%
ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 18%	10. ΘΑΛΑΣΣΑ	252	124	44%	0	0%
	11. ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	715	715	100%	0	0%
	12. ΒΙΩΣΙΜΗ ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	145	145	100%	0	0%
	13. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΤΙΡΙΩΝ	610	610	100%	0	0%
	14. ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	370	370	100%	0	0%
	15. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	967	967	100%	0	0%
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ 15%	16. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	650	0	0%	650	100%
	17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	406	0	0%	406	100%
	18. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	267	0	0%	267	100%
	19. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ	578	9	2%	527	91%
	20. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	559	0	0%	559	100%
		16644	6340	38%	3718	22%

Παρατηρήσεις επί των τριών αξόνων

Άξονας 1 - Ανθεκτικότητα

A. Με στόχο την ενδυνάμωση της ανθεκτικότητας και της συνοχής της κοινωνίας, της οικονομίας και της περιφέρειας, το σχέδιο ανάκαμψης της Πορτογαλίας δεσμεύει το 67% των πόρων του Ταμείου στον άξονα της Ανθεκτικότητας, σε 9 συνιστώσες οι οποίες υλοποιούνται μέσω 22 μεταρρυθμίσεων και 49 επενδύσεων με τρεις προτεραιότητες:

- Την ενδυνάμωση του εθνικού παραγωγικού δυναμικού για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων
- Τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων με δράσεις που στοχεύουν στον άνθρωπο και τις δεξιότητές του
- Την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και συνοχής της περιφέρειας

B. Ο άξονας της Ανθεκτικότητας αφορά **3 τομείς**:

- 1. το κοινωνικό κράτος** (υγεία, πρόνοια, κατοικία, παιδεία, πολιτισμός) (συνιστώσες 1, 2, 3, 4)
- 2. τις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους** και τις αναγκαίες υλικές και άυλες **υποδομές** που απαιτούνται (συνιστώσες 5, 6, 7)
- 3. τους δασικούς και υδάτινους πόρους** συμβάλλοντας συμπληρωματικά στη συνολική συνοχή των περιφερειών. (συνιστώσες 8, 9)

Αυτοί οι τομείς δοκιμάστηκαν στην πανδημική κρίση, στην κρίση της κλιματικής αλλαγής και στις δημοσιονομικές κρίσεις.

Γ. Στον άξονα της ανθεκτικότητας εντάσσει τις μεταρρυθμίσεις και επιχορηγήσεις της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης που αφορούν αποκλειστικά το κοινωνικό κράτος, την παραγωγική ανασυγκρότηση, επιχειρήσεις/εργαζόμενους και τους τομείς που απειλούνται από την κλιματική αλλαγή, δασικοί και υδάτινοι πόροι.

Δ. Οι μεταρρυθμίσεις και επιχορηγήσεις προτεραιοποιούν τους νέους ως ωφελομένους από υπηρεσίες και παροχές αλλά και ως εργαζόμενους και νέους επιχειρηματίες.

Οι συνιστώσες του άξονα και η κατανομή των πόρων σε αυτές σε εκ. €, καθώς και το ποσοστό σε σχέση με τους πόρους του άξονα, αλλά και των συνολικών πόρων παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 5. Οι συνιστώσες του Άξονα 1 – Ανθεκτικότητα

Συνιστώσα	Πόροι σε εκ. €	Δάνεια σε εκ. €	% επί του άξονα	% επί των συνολικών πόρων
C1. ΥΓΕΙΑ	1383	0	12,4%	8,3%
C2. ΣΤΕΓΑΣΗ	1583	1150	24,6%	16,4%
C3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	833	0	7,5%	5%
C4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	243	0	2,2%	1,5%
C5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1364	1550	26,2%	17,5%
C6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	1324	0	11,9%	8%
C7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ	690	0	6,2%	4,2%
C8. ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	615	0	5,5%	3,7%
C9. ΥΔΑΤΑ	390	0	3,5%	2,4%
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	8425	2700	100%	67%

1. Κοινωνικό κράτος

Η **μεγάλη ενίσχυση** που προωθεί η Πορτογαλία **στο κοινωνικό κράτος** είναι εμφανής σε επίπεδο μεταρρυθμίσεων, επιχορηγήσεων και δανείων. Εδώ κατευθύνει το **42% των δανείων** στην κατοικία, και το **46,7% των επιχορηγήσεων όλου του άξονα** της ανθεκτικότητας.

Η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση διατρέχουν οριζόντια όλους τους τομείς του **κοινωνικού κράτους** όπως: η ενεργειακή αναβάθμιση και αποδοτικότητα κτιριακών

εγκαταστάσεων αφορούν δομές υγείας και πρόνοιας, κατοικίας, παιδείας και πολιτισμού με την έμφαση να δίνεται σε υποβαθμισμένες, εγκαταλελειμμένες περιοχές της περιφέρειας (νησιωτικής, ηπειρωτικής), αλλά και των μεγάλων αστικών κέντρων, η ηλεκτροκίνηση στις κινητές μονάδες υγείας και πρόνοιας, η ψηφιακή μετάβαση υγείας/πρόνοιας με τη δημιουργία ενιαίου ψηφιακού δικτύου για τη δια βίου παρακολούθηση της υγείας και ευεξίας των πολιτών και την επέκταση της τηλεϊατρικής και των εξ αποστάσεως προνοιακών παροχών και υπηρεσιών για ανάπηρους και χρονίως πάσχοντες, το ψηφιακό σχολείο, ο ψηφιακός πολιτισμός.

Αναγνωρίζουν ότι δημιουργείται ένα νέο πεδίο οικονομικών δραστηριοτήτων: **η οικονομία της φροντίδας** σε επίπεδο δήμων και περιφερειών με νέες θέσεις εργασίας και μικρομεσαίες επιχειρήσεις για νέους και κυρίως γυναίκες.

Η **φτώχεια** για τους Πορτογάλους δεν αφορά μόνο την πρόνοια αλλά **διατρέχει οριζόντια όλα τα πεδία του κοινωνικού κράτους** (υγεία, πρόνοια, στέγη, παιδεία, πολιτισμό), διατρέχει **το αστικό περιβάλλον των πόλεων και τις Περιφέρειες**. Οι **δράσεις** που προκρίνονται για την καταπολέμηση της φτώχειας είναι **ολιστικές**.

Ειδικότερα:

Υγεία & Πρόνοια

Η Υγεία και η Πρόνοια έχουν αλληλεπικαλυπτόμενους στόχους και οι συνέργειές τους παρουσιάζονται τόσο σε επίπεδο δήμων και περιφερειών (πρωτοβάθμια υγεία και πρωτοβάθμια φροντίδα στην κοινότητα) όσο και σε επίπεδο κράτους (υπουργείο Εργασίας και υπουργείο Υγείας) .

Οι αλληλεπικαλυπτόμενοι **στόχοι** είναι :

- Η αντιμετώπιση του δημογραφικού
- Η ενεργός και υγιής γήρανση
- Η κοινωνική και γεωγραφική συνοχή
- Ο ψηφιακός συντονισμός σε επίπεδο πρωτοβάθμιας υγείας και δομών φροντίδας σε δήμους και περιφέρειες και η κλιματική αλλαγή.

Η Πορτογαλία θεωρεί ότι οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προωθεί θα αντιμετωπίσουν τις πολύ υψηλές δαπάνες ιδιωτικής υγείας (29,5% έναντι 20,1% της ΕΕ), όπως και στέγασης για όσους ενοικιάζουν κατοικία (40% του διαθέσιμου εισοδήματος). Εμφανίζεται εδώ η ιδέα του κοινωνικού μισθού, το κράτος δηλαδή αναλαμβάνει σημαντικά έξοδα του οικογενειακού προϋπολογισμού.

Τα **προβλήματα** που θέλουν να αντιμετωπίσουν παρουσιάζουν ομοιότητες με της Ελλάδας:

- **Δημογραφικές αλλαγές:** αύξηση 3^{ης} και 4^{ης} ηλικίας έναντι νεολαίας, μεγάλη θνητότητα πριν τα 70, χαμηλή ποιότητα διαβίωσης άνω των 65.
- **Αλλαγή του χάρτη των παθήσεων:** το βάρος στις χρόνιες και εκφυλιστικές νόσους
- **Χαμηλά επίπεδα πρόληψης και περιστασιακής υγειονομικής και κοινοτικής φροντίδας.**
- **Κοινωνικές ανισότητες και αποκλεισμός.**

Σημαντική σύλληψη είναι ο **συντονισμός των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας σε πρωτοβάθμιο επίπεδο στην κοινότητα (δήμους)** για να παράσχουν στην κοινότητα **ολοκληρωμένη φροντίδα υγείας-πρόνοιας, παρηγορητική φροντίδα, υποστήριξη ενεργού ζωής σε κάθε ηλικία, αποασυλοποίηση και πρόληψη της ιδρυματοποίησης.**

Δημιουργείται η **οικονομία της φροντίδας** σε επίπεδο δήμων και περιφερειών που πριμοδοτεί νέες θέσεις εργασίας αλλά και δημιουργεί νέες μικρομεσαίες επιχειρήσεις φροντίδας με έμφαση στην καινοτομία και την ψηφιακότητα (π.χ. τηλεϊατρική, φροντίδα εξ αποστάσεως), δεδομένου ότι οι παλιές δομές υγείας-πρόνοιας, ιδιαίτερα τα γηροκομεία έχουν αποδείξει τη θανατηφόρο ανεπάρκειά τους στη διάρκεια της πανδημίας.

Ο **κοινός πληθυσμός** τον οποίο εξυπηρετούν είναι **οι οικογένειες, με έμφαση στα παιδιά, οι ανάπηροι, ανήλικοι και ενήλικες, οι χρονίως πάσχοντες και οι ηλικιωμένοι** που επλήγησαν ιδιαίτερα μέσα στην πανδημική κρίση.

Δημιουργούν **ενιαία ψηφιακά δίκτυα και μητρώα** για τον συντονισμό τους και την παρακολούθηση του κάθε ατόμου μέσω παροχών υγείας, όσο και πρόνοιας. Η δική μας

αντίληψη (της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ) είναι να γίνεται αυτό μέσω του ηλεκτρονικού φακέλου υγείας και των ηλεκτρονικών μητρώων των ωφελούμενων της πρόνοιας. Είχαμε ήδη δρομολογήσει τον ηλεκτρονικό φάκελο ατόμων με αναπηρία μέσω της ΗΔΙΚΑ που εξυπηρετούσε τα Υπουργεία Υγείας και Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Δημιουργούν **μηχανισμό πιστοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης όλων των δομών υγειονομικής και προνοιακής φροντίδας** σε συνέργεια των υπουργείων Υγείας και Πρόνοιας. Αυτή είναι και η δική μας αντίληψη που υλοποιείται με τον δημόσιο ψηφιακό βραχίονα του Κράτους τον οποίο εν μέρει υλοποιήσαμε με τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης, τα 245 Κέντρα Κοινότητας και τον ΟΠΕΚΑ.

Διαπιστώνουν **αλληλοτομές πρόνοιας και υγείας στη νοητική στέρση, στο αλτσχάιμερ και στην άνοια.**

Το σχέδιο προωθεί:

- Την **αποκέντρωση και τον πολλαπλασιασμό των δομών πρωτοβάθμιας υγείας με αύξηση του προσωπικού και νέες ειδικότητες και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών.**
- Την **αναβάθμιση δευτεροβάθμιας υγείας** κυρίως με κονδύλια για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών, συμπεριλαμβανομένης και της ενεργειακής τους αναβάθμισης, αλλά και τη βέλτιστη λειτουργία και διοίκηση των νοσοκομείων.
- **Αναδιάρθρωση κοινωνικών προγραμμάτων και υποδομών.**
- **Υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη των αναπήρων** με δράσεις για την εξασφάλιση φυσικής και ψηφιακής προσβασιμότητας.
- **Ενίσχυση των υποβαθμισμένων περιοχών εντός των πόλεων .**

Κατοικία

Βασικός στόχος είναι η επανεκκίνηση και ο επαναπροσανατολισμός της στεγαστικής πολιτικής, για τη διασφάλιση στέγης για όλους ώστε να επιτευχθεί η πρόσβαση όλων των πολιτών σε αξιοπρεπή κατοικία.

Τα **προβλήματα** που θέλει να αντιμετωπίσει το πορτογαλικό Σχέδιο:

- οι επείγουσες ανάγκες στέγασης για αστέγους, πρόσφυγες, μετανάστες, μετακινούμενους πληθυσμούς, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, αποασυλοποιούμενα άτομα και θύματα φυσικών καταστροφών,
- οι απολύτως ακατάλληλες κατοικίες για μεγάλο αριθμό πολιτών
- οι προσωρινές ανάγκες στέγασης δημοσίων υπαλλήλων και άλλων εργαζομένων που παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες στους πολίτες σε περιοχές όπου η προσφορά στέγης είναι περιορισμένη και ακριβή (π.χ. τουριστικοί προορισμοί)
- η αναντιστοιχία μεταξύ των εισοδημάτων των μεσαίων στρωμάτων και των προσφερόμενων κατοικιών ιδίως μετά την απελευθέρωση των ενοικίων το 2012 και την εντατικοποίηση του τουρισμού και του φαινομένου airbnb. Το 26% των οικογενειών που ζουν σε ενοικιαζόμενη κατοικία υπερχρεώνονται ξοδεύοντας 40% των εισοδημάτων του για ενοίκιο και πάγιες ανάγκες.

Εξαιρετικά σημαντικές **μεταρρυθμίσεις** είναι:

- Το **Εθνικό Ταμείο Επείγουσας και Προσωρινής Στέγασης** για αστέγους, πρόσφυγες, μετανάστες, μετακινούμενους πληθυσμούς, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, αποασυλοποιούμενα άτομα και θύματα φυσικών καταστροφών και διαμένοντες σε άθλιες συνθήκες, καθώς και τη δημιουργία ψηφιακού μηχανισμού παρακολούθησης.
- Η **Ενίσχυση της πρόσβασης στην κατοικία** σε ανάπηρους και διαβιούντες σε μη αξιοπρεπή κατοικία.

- Η δημιουργία δημόσιου αποθέματος οικονομικά προσιτής κατοικίας για την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης σε τουριστικές ή ακριβές λόγων φαινομένων όπως το Airbnb περιοχές για δημόσιους λειτουργούς
- Η φθηνή φοιτητική κατοικία

Παιδεία

Η παιδεία διαπερνά όλες τις άλλες συνιστώσες της ανθεκτικότητας, ως αναγκαία προϋπόθεση της επίτευξης των στόχων τους.

Βασική αρχή του PRR είναι ότι η ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος και της επαγγελματικής κατάρτισης είναι θεμελιώδεις παράμετροι της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ανθεκτικότητας.

Στις συνιστώσες για την επιχειρηματική ανάπτυξη και τα προσόντα εντάσσονται μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την προώθηση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας, η σύνδεση της ακαδημαϊκής, επιστημονικής και τεχνολογικής κοινότητας με τον επιχειρηματικό κόσμο, ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και κέντρων κατάρτισης, η αύξηση των αποφοίτων πανεπιστημίων, ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, η δημιουργία μεταπτυχιακών συνδεδεμένων με την αγορά εργασίας, η ισοτιμία ανδρών και γυναικών στην απόκτηση προσόντων. Την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου, την κατάρτιση σε θέματα καινοτομίας και νέων τεχνολογιών και τη διασύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας συναντάμε και σε άλλες συνιστώσες, όπως αυτή των υποδομών, των δασών, των υδάτων κ.α.

Η αναβάθμιση της παιδείας ώστε να ανταποκρίνεται της παραπάνω στόχους βασίζεται στην ενίσχυση της ψηφιακότητάς της. Πρόκειται για το Ψηφιακό Σχολείο. Στόχος είναι η ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στη δημόσια εκπαίδευση έτσι ώστε να είναι προσβάσιμες από όλους, χωρίς διακρίσεις. Και στη συνιστώσα αυτή, γνώμονας όλων των

δράσεων είναι η καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών, εύπορων και αδύναμων στρωμάτων και κατοίκων ανεπτυγμένων και μη περιοχών.

Πολιτισμός

Θεμελιώδη διαπίστωση του Σχεδίου αποτελεί το ότι **η πανδημία μηδένισε τις διαπροσωπικές σχέσεις και συνεπώς τη συμμετοχή των πολιτών στο πολιτισμό, καταστρέφοντας και τις ζωές των δημιουργών**. Εκτιμάται ότι ο πολιτισμός, μετά τη δημοσιονομική και πανδημική κρίση, βρίσκεται στο ναδίρ, και ως οικονομική δραστηριότητα και ως σχέση δημιουργών με το κοινό. Μέσω επενδύσεων 243 εκ. επιχειρείται η **ενδυνάμωση της δημιουργικότητας**, η ενίσχυση της **διαδικτυακής δημιουργίας και της ψηφιακότητας** σε χώρους πολιτισμού (θέατρα, κινηματογράφοι, μουσεία, πινακοθήκες, βιβλιοθήκες κλπ) μέσω της **δημιουργίας πολιτιστικών δικτύων**, η **ψηφιακή αποτύπωση έργων τέχνης, λογοτεχνημάτων και χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς** και η **συντήρηση, αναβάθμιση και ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς** κάθε είδους (υλικής, άυλης και φυσικής).

2. Επιχειρήσεις, εργαζόμενοι, υποδομές (παραγωγική ανασυγκρότηση)

Η ενίσχυση επιχειρήσεων, εργαζομένων και υποδομών είναι προϋποθέσεις για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με όρους ανθεκτικότητας και ανάκαμψης. Γι' αυτό βρίσκονται και στον άξονα της ανθεκτικότητας. Συνδέονται προφανώς με την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.

Για τις Επιχειρήσεις:

Στο σκέλος των επιχειρήσεων ο **στόχος** είναι η **ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και καινοτομίας των επιχειρήσεων** για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της οικονομίας στη βάση της έρευνας και της ανάπτυξης, την τομεακή επέκταση, τον εμπλουτισμό και την εξειδίκευση των παραγωγικών δομών. Το σχέδιο πενδύει

σε εταιρείες βιώσιμες πριν από την ύφεση της πανδημίας και ενθαρρύνει τις παραγωγικές επενδύσεις σε τομείς ευρωπαϊκού και εθνικού στρατηγικού ενδιαφέροντος.

Τα **προβλήματα** που αντιμετωπίζει είναι:

- η **συρρίκνωση της βιομηχανίας και η αποδυνάμωση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας**
- η **απουσία αυτάρκειας σε πρωτογενή υλικά παραγωγής και τρόφιμα**

Το 42,6% των δανείων διατίθεται για να **αυξηθεί το κεφάλαιο της Πορτογαλικής Αναπτυξιακής Τράπεζας** που ιδρύθηκε το 2020 για την κεφαλαιακή επάρκεια τοπικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που θα δημιουργήσουν **νέες θέσεις εργασίας**.

Πριμοδοτούνται συμπράξεις και συνεταιρισμοί που δημιουργούν **νέα προϊόντα προστιθέμενης αξίας, με έμφαση στις εξαγωγές, εντάσσουν εξειδικευμένους εργαζόμενους** και ενσωματώνουν τα αποτελέσματα έρευνας και καινοτομίας και πράσινης ανάπτυξης.

Εκσυγχρονίζεται ο θεσμός των **συνεταιριστικών εργαστηρίων** για τη σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τεχνολογίας με την βιομηχανία και **εφαρμόζεται νέο χρηματοδοτικό μοντέλο ενίσχυσης**: 1/3 βασικές δαπάνες, 1/3 δαπάνες ανταγωνιστικότητας και 1/3 χρηματοδότηση από την αγορά.

Η **Ατζέντα Αγροτικής Οικονομίας 2020-30** εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής και της αγροεπιχειρηματικότητας.

Για τους Εργαζόμενους:

Στο σκέλος των εργαζομένων **στόχος** είναι η **ενίσχυσή τους** μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων, η ανθεκτικότητα των θέσεων εργασίας σε συνθήκες οικονομικής κρίσης όπως αυτή της πανδημικής κυρίως για τους νέους ανθρώπους και τους εφήβους με χαμηλή εξειδίκευση.

Τα **προβλήματα** που αντιμετωπίζει το σχέδιο είναι:

- **Ανεργία, επισφάλεια θέσεων εργασίας, υπο-αμειβόμενη εργασία**

- Σημαντικό έλλειμα προσόντων και δεξιοτήτων τόσο στη δευτεροβάθμια/ επαγγελματική βαθμίδα εκπαίδευσης όσο και στην ανώτατη, που οδηγεί σε κοινωνικό αποκλεισμό, κυρίως των νέων, και λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη της χώρας. Το 47,8% του ενεργού πληθυσμού έχει χαμηλά προσόντα, όταν το ευρωπαϊκό ποσοστό είναι 21,6%

Το σχέδιο προβλέπει τις παρακάτω μεταρρυθμίσεις:

- Προώθηση αξιοπρεπούς εργασίας, δημιουργία μόνιμων και βιώσιμων θέσεων εργασίας, αύξηση ημερομισθίων με πρώτο στόχο την αύξηση του βασικού μισθού στα 750€ μέχρι το τέλος του 2023 - Κίνητρα δημιουργίας μόνιμων θέσεων εργασίας (ενίσχυση 30.000 θέσεων)
- Αναμόρφωση επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Κίνητρα για εφήβους με προγράμματα κατάρτισης πανεπιστημιακού επιπέδου, μεταλυκειακή εκπαίδευση
- Αύξηση των εκπαιδευόμενων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και υποστήριξη 10.000 υποψηφίων από υποβαθμισμένες περιοχές
- 650 Επιστημονικές λέσχες στα σχολεία
- Ενίσχυση των προσόντων των νέων σε συνεργασία με την ακαδημαϊκή κοινότητα
- Καταπολέμηση ανισοτήτων ανδρών και γυναικών

Συγχρόνως με την ανάγκη ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, το σχέδιο διατυπώνει τη βεβαιότητα ότι η οικονομική ανάκαμψη της χώρας περνάει μέσα από την ποιότητα των δημοσιονομικών μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης πάνω στην κοινωνική συνοχή και την εργασία. Γι' αυτό θα πρέπει παράλληλα να προωθείται η αξιοπρεπής εργασία, η δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της φτώχειας των μισθωτών με αύξηση των ημερομισθίων. Διότι οι χαμηλοί μισθοί δυσκολεύουν τη σύγκλιση του μέσου εισοδήματος του Πορτογάλου πολίτη με τους ΜΟ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τις υποδομές:

Οι υποδομές συμβάλουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση και την πράσινη μετάβαση. Ο κύριος στόχος είναι η **αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Πορτογαλικής βιομηχανίας και εμπορίου, μέσω της μείωσης του κόστους διακίνησης αγαθών**. Η υλοποίηση εκτεταμένου δικτύου σημείων φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων, η δημιουργία **βιομηχανικών πάρκων** με καινοτόμες τεχνολογικές και ψηφιακές υποδομές για εφαρμογή και χρήση ΑΠΕ, που μπορούν να φιλοξενήσουν επιχειρήσεις πιλοτικής παραγωγής υδρογόνου, οι **μεγάλοι άξονες ταχείας κυκλοφορίας** σε απόσταση από τις πόλεις και οι **νέοι κόμβοι σύνδεσης** με το υπάρχον εθνικό οδικό δίκτυο, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια, η βελτίωση των **διασυνοριακών συνδέσεων** και η αύξηση της **γεωγραφικής κάλυψης του δικτύου 5G** έχουν βασικό στόχο τη διευκόλυνση της βιομηχανικής παραγωγής και εμπορίας προϊόντων εντός και εκτός της επικράτειας.

Η **μείωση του μεταφορικού κόστους** συνεπάγεται **αύξηση της ανταγωνιστικότητας βιομηχανιών και επιχειρήσεων** και **δημιουργία νέων θέσεων εργασίας**. Θέσεις που απευθύνονται κυρίως σε καταρτισμένους και εξειδικευμένους εργαζόμενους οι οποίοι εξοπλίζονται κατάλληλα μέσω των πολιτικών που εφαρμόζονται στις συνιστώσες των προσόντων και δεξιοτήτων, της παιδείας και της ψηφιακής μετάβασης. Παράλληλα, **η μείωση των τιμών για τους πολίτες, η μείωση των εκπομπών άνθρακα στο περιβάλλον των αστικών κέντρων**, η αποσυμφόρηση των επιβαρυσμένων σήμερα αστικών περιοχών, είναι παράμετροι ενίσχυσης του επιπέδου διαβίωσης του συνόλου του πληθυσμού και άνθησης των περιφερειακών οικονομιών, εν κατακλείδι διασφάλιση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της χώρας.

3. Δασικοί & υδάτινοι πόροι

Ανθεκτικότητα στην κλιματική κρίση σημαίνει λήψη μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (πυρκαγιές και πλημμύρες) καθώς και διαχείριση των αποθεμάτων νερού.

Τα **προβλήματα** που αντιμετωπίζει η Πορτογαλία είναι ο κίνδυνος απώλειας φυσικού κεφαλαίου διαμέσου της κλιματικής αλλαγής που επηρεάζει κυρίως τη Μεσόγειο. Η Πορτογαλία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό καμένων γαιών και αριθμό πυρκαγιών κατ' έτος και αντιμετωπίζει ήδη προβλήματα μείωσης του υετού με δυσοίωνες προβλέψεις για το μέλλον.

Οι **μεταρρυθμίσεις** που το σχέδιο προωθεί αφορούν την κατάρτιση δασικών χαρτών, την αναμόρφωση του φυσικού τοπίου, συστήματα πυροπροστασίας και ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης υδάτων, ιδιαίτερα στο νότιο μέρος της χώρας που το πρόβλημα είναι εντονότερο.

Το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι το σχέδιο συνδέει την ανθεκτικότητα στην κλιματική κρίση με την επιστροφή των νέων στις αγροτικές περιοχές. Η ανθεκτικότητα στην κλιματική κρίση δεν αφορά μόνο την πρόληψη και την αντιμετώπιση πυρκαγιών και πλημμυρών ή την έλλειψη νερού, αλλά και την επιστροφή των νέων στις αγροτικές περιοχές. Με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, τη δημιουργία ασφάλειας για τους πολίτες, για τις ζώνες παραγωγής και για τις ιδιοκτησίες τους επιδιώκεται η επιστροφή των πληθυσμών και κυρίως των νέων. Γι' αυτό δίνει προτεραιότητα στην αναμόρφωση του αγροτικού τοπίου στις ευαίσθητες αγροτικές περιοχές με αλλαγές στα μοντέλα ιδιοκτησίας και στη διαχείρισή τους. Επαναφέρει τα οικοσυστήματα με στόχο τη γεωγραφική συνοχή, την οικονομική ανάπτυξη και την επιστροφή των νέων.

Άξονας 2 – Πράσινη μετάβαση

Μέσω της εφαρμογής πιο αποδοτικών μεθόδων παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας θα επιτευχθεί η βέλτιστη εκμετάλλευση των υπάρχοντων πόρων και η επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, επιφέροντας οικονομική ανάπτυξη και ενδυναμώνοντας κατά συνέπεια την ανθεκτικότητα της χώρας.

Οι προτεραιότητες που θέτει είναι τρεις:

- **Μείωση κατά 45-55% των εκπομπών** μέχρι το 2030 σε σχέση με το 2005
- **Αύξηση κατά 47% των ΑΠΕ**

- **Αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας κατά 35%** με τη μείωση κατανάλωσης πρωτογενών μορφών ενέργειας.

Δηλαδή **εδώ εντάσσονται οι δράσεις που αφορούν αποκλειστικά την πράσινη μετάβαση.**

Οι τομείς εφαρμογής των δράσεων για την επίτευξη των στόχων είναι η **βιώσιμη κινητικότητα** (μεταφορές), η **απανθρακοποίηση της βιομηχανίας**, η **ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων**, το **υδρογόνο και οι ΑΠΕ**, η ανάπτυξη της **μπλε οικονομίας** (θάλασσα) και η προώθηση της **βιοοικονομίας**. Κάθε ένας από τους παραπάνω τομείς αντιστοιχίζεται σε μία από τις 6 συνιστώσες του άξονα της Πράσινης Μετάβασης του Σχεδίου της Πορτογαλίας, οι οποίες υλοποιούνται μέσω 8 μεταρρυθμίσεων και 17 επενδύσεων συγκεντρώνοντας το 18% των πόρων.

Οι συνιστώσες του άξονα και η κατανομή των πόρων σε αυτές σε εκ. €, καθώς και το ποσοστό σε σχέση με τους πόρους του άξονα, αλλά και των συνολικών πόρων παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

1. Βιώσιμη Κινητικότητα

Η βιώσιμη κινητικότητα παίρνει το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων του άξονα και **στόχος** της είναι η **ενίσχυση της χρήσης των Μαζικών Μέσων Μεταφοράς από όλους** και η μείωση της κίνησης με το ιδιωτικό αυτοκίνητο, μέσω της **μείωσης των τιμολογίων**, την ενίσχυση των δρομολογίων την **ανανέωση των στόλων**. Ενθαρρύνεται η ιδιωτική ηλεκτροκίνηση με φοροαπαλλαγές και σημεία φόρτισης (με πόρους εκτός ταμείου ανάκαμψης). **Ενισχύεται το δίκτυο του μετρό** με στόχο τη διασύνδεση απομονωμένων περιοχών με περιοχές δραστηριότητας, υπηρεσίες και εργασία.

2. Απανθρακοποίηση της βιομηχανίας

Δεύτερος στόχος η **απανθρακοποίηση της βιομηχανίας**. Επιτυγχάνεται με **μείωση της κατανάλωσης ενέργειας** με

- χρήση **ανανεώσιμων πηγών** και **αποθήκευση ενέργειας**.
- δημιουργία **ενδογενών ενεργειακών πηγών**
- με προώθηση της **κυκλικής οικονομίας**

3. Ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων

Ο βασικός **στόχος** είναι η **ανακαίνιση και ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων διαφόρων χρήσεων**, κάτι που θα αποφέρει ανυπολόγιστα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις.

Για τις **κατοικίες** σημαίνει μείωση ενεργειακής φτώχειας και στήριξη φτωχών νοικοκυριών με χρήση βιοκλιματικών λύσεων και παροχή ρεύματος από ενδογενείς πηγές ενέργειας.

Για τα **κτίρια της κεντρικής κυβέρνησης, σχολεία και πανεπιστήμια** με ίδια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και για τα **δημόσια κτίρια παροχής υπηρεσιών**.

4. Υδρογόνο και ΑΠΕ

Η συνιστώσα αυτή αφορά στην **προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και απανθρακοποίησης μέσω της παραγωγής και χρήσης υδρογόνου** και άλλων αερίων από ανανεώσιμες πηγές καθώς και στην **χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην νησιωτική περιφέρεια** η οποία υστερεί στον τομέα αυτό.

5. Μπλε οικονομία

Ο στόχος είναι η ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής, συνεκτικής και συμπεριληπτικής θαλάσσιας οικονομίας, απανθρακοποιημένης και βιώσιμης με:

- τη δημιουργία δικτύου μπλε οικονομίας, φυσικού και ψηφιακού, και τη διασύνδεση εταιρειών και πανεπιστημίων
- την ψηφιακή και πράσινη μετάβαση της αλιείας για διατροφική ασφάλεια, για καταπολέμηση της φτώχειας στις παραθαλάσσιες κοινότητες
- Κέντρο Επιχειρήσεων και ναυτική πλατφόρμα Ατλαντικού

6. Βιολογική – Βιώσιμη παραγωγή

Στόχος είναι η ανάπτυξη των αναγκαίων κινήτρων για αλλαγή παραδείγματος παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας από βιολογικές πρώτες ύλες ως εναλλακτικές των ορυκτών πρώτων υλών:

- **Υφάσματα και ένδυση** από δασική βιομάζα, εναλλακτικές φυτικές ίνες και ανακυκλωμένα υλικά
- **Υπόδηση** από ανακυκλωμένα υλικά, παραπροϊόντα αγροδιατροφικού τομέα και βιομάζας
- **Εθνική παραγωγή ρητίνης και προϊόντων με εθνικό σήμα**

Άξονας 3 – Ψηφιακή μετάβαση

Στόχος του άξονα της Ψηφιακής μετάβασης είναι η **συνολική και παράλληλη ψηφιακή μετάβαση για πολίτες, επιχειρήσεις και κράτος μέσω ψηφιακού εγγραμματοσμού και κατάρτισης για όλους, απούλοποίησης συναλλαγών και διαδικασιών και εφαρμογής νέων επιχειρηματικών μοντέλων και στρατηγικών καθώς και κατάλληλων υποδομών, για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότερης και**

αποδοτικότερης λειτουργίας και συνεργασίας κράτους, πολιτών και επιχειρήσεων, εξασφαλίζοντας έτσι μια θέση για όλους στο ψηφιακό οικοσύστημα που δημιουργείται σε εθνική και ευρωπαϊκή κλίμακα.

Βάσει στατιστικών στοιχείων η Πορτογαλία υπολείπεται των Ευρωπαϊκών μέσων όρων τόσο στο κομμάτι των επιχειρήσεων (π.χ. επιχειρήσεις με πωλήσεις από ηλεκτρονικό εμπόριο 17% έναντι 20% της ΕΕ), όσο στην ψηφιακή κατάρτιση/εκπαίδευση των πολιτών (52% των πολιτών έχουν βασική ψηφιακή κατάρτιση έναντι του 56% της ΕΕ) αλλά και στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης (41% έναντι του 53% της ΕΕ).

Επίσης, η πανδημία ανέδειξε έντονα την ανάγκη για ψηφιακές δομές και δίκτυα τόσο στην εκπαίδευση (τηλεκπαίδευση), στην εργασία (τηλεργασία), στις επιχειρήσεις (e-commerce), αλλά και στη λειτουργία του κράτους και την αλληλεπίδρασή με τους πολίτες, καταδεικνύοντας την αναγκαιότητα της ψηφιακής μετάβασης για την εξασφάλιση της οικονομικής, κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής και ανθεκτικότητας.

Ο άξονας της Ψηφιακής Μετάβασης του Σχεδίου της Πορτογαλίας αποτελείται από 5 συνιστώσες οι οποίες υλοποιούνται μέσω 7 μεταρρυθμίσεων και 17 επενδύσεων συγκεντρώνοντας το 15% των πόρων.

Οι συνιστώσες του άξονα και η κατανομή των πόρων σε αυτές σε εκ. €, καθώς και το ποσοστό σε σχέση με τους πόρους του άξονα, αλλά και των συνολικών πόρων παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6. Οι συνιστώσες του Άξονα 3 – Ψηφιακή μετάβαση

Συνιστώσα	Πόροι σε εκ. €	% επί των πόρων του άξονα	% επί των συνολικών πόρων
C16. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 4.0	650	26,4%	3,9%
C17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	406	16,5%	2,5%
C18. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	267	10,9%	1,7%

C19 ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ	578	23.5%	3,5%
C20 ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	559	22.7%	3,4%
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	2460	100%	15%

1. Επιχειρήσεις & Εργαζόμενοι

Η 1^η συνιστώσα του άξονα αφορά στην **ψηφιακή μετάβαση επιχειρήσεων και εργαζομένων**, η οποία πραγματοποιείται για τις **επιχειρήσεις** μέσω:

- **εθνικού δικτύου test-beds** για την ανάπτυξη νέων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών
- της δημιουργίας **καναλιών ηλεκτρονικού εμπορίου**
- της **υποστήριξη των start-ups**
- της δημιουργίας **hubs ψηφιακής καινοτομίας** που θα διευκολύνουν την ενσωμάτωση τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης, Κυβερνοασφάλειας, Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης με χρήση ψηφιακών υπογραφών
- Πλατφορμών πιστοποίησης για κυβερνοασφάλεια, ιδιωτικότητα, χρηστικότητα και βιωσιμότητα

και για τους **εργαζομένους** μέσω:

- **Ψηφιακής Ακαδημίας**, δηλαδή πλατφόρμας που θα δημιουργεί εξειδικευμένο πλάνο κατάρτισης με κατάλληλο ψηφιακό υλικό για καθέναν

2. Δημόσια Διοίκηση

Η 2^η συνιστώσα αφορά στην **ψηφιακή μετάβαση της δημόσιας διοίκησης** με στόχο **ψηφιακές, απλοποιημένες, συμπεριληπτικές υπηρεσίες για πολίτες και επιχειρήσεις**, αναγκαιότητα που ανέδειξε η πανδημία. Θα υλοποιηθεί μέσω:

- μοναδικού ψηφιακού σημείου εξυπηρέτησης

- επανασχεδιασμού υπηρεσιών
- διασύνδεσης πληροφοριακών συστημάτων
 - ενίσχυσης της κυβερνοασφάλειας
 - ψηφιακών συστημάτων εκτάκτων αναγκών
 - ψηφιακής κατάρτισης δημοσίων υπαλλήλων με έμφαση και στον τομέα της τηλεργασίας.

3. Εκπαίδευση

Η 3^η συνιστώσα αφορά στο **ψηφιακό σχολείο** και την **τηλεκπαίδευση** με στόχο τον **εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος με την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών** σε επίπεδο υποδομών, προγραμμάτων σπουδών (είτε σαν αυτόνομο αντικείμενο είτε οριζόντια υπό τη μορφή εργαλείων στο πλαίσιο άλλων μαθημάτων), ψηφιακού εγγραμματος των μαθητών, εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Η ψηφιακή μετάβαση της εκπαίδευσης **χρηματοδοτείται με 500 εκ. €** για:

- δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού,
- αναβάθμιση δικτύων και εξοπλισμό σε όλα τα σχολεία:
 - ο με 1000 εργαστήρια ψηφιακής εκπαίδευσης,
 - ο με 600.000 υπολογιστές για μαθητές και εκπαιδευτικούς,
 - ο με συστήματα προβολής, ψηφιακούς πίνακες.

4. Δημοσιονομική διαχείριση

Η 4^η συνιστώσα αφορά στην **ψηφιακή δημοσιονομική διαχείριση** με στόχο την αύξηση της βιωσιμότητας και της διαφάνειας. Υλοποιείται μέσω:

- Ολοκληρωμένου, διασυνδεδεμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης

δημόσιων οικονομικών και δημόσιων συμβάσεων

- Πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης δημόσιας περιουσίας
- Ψηφιακού επανασχεδιασμένου ασφαλιστικού συστήματος

5. Δικαιοσύνη

Η 5^η συνιστώσα αφορά την **ψηφιακή μετάβαση της δικαιοσύνης για επιχειρήσεις και πολίτες** με στόχο την **αποτελεσματικότερη συνεργασία κράτους με πολίτες/επιχειρήσεις**, μείωση των διοικητικών και κανονιστικών εμποδίων για την αδειοδότηση και λειτουργία των επιχειρήσεων, αποτελεσματική και αποδοτική επίλυση διαφορών πολιτών, επιχειρήσεων, πιστωτικών/οικονομικών οντοτήτων και δημόσιας διοίκησης (ρυθμιστικών αρχών και φορολογικής διοίκησης). Τα υλοποιεί με:

- την ψηφιοποίηση των δικαστηρίων,
- ψηφιακές πλατφόρμες Κύκλου Ζωής Πολιτών και Επιχειρήσεων,
- ψηφιακές πλατφόρμες Εγκληματολογικών και Δικαστικών ερευνών,
- ψηφιακές πλατφόρμες Διαχείρισης Δεδομένων (βιομετρικά δεδομένα, διαχείριση αρχείων, δείκτες και στατιστικά κ.λπ.)
- την αναβάθμιση των υποδομών και του τεχνολογικού εξοπλισμού.

Παράρτημα - ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΙΣΤΩΣΩΝ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ

Άξονας 1 – ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. ΥΓΕΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 1.383 εκ € (12,4% των πόρων του άξονα, 8,3 % της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Η ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας ώστε να απαντήσει στις επιδημιολογικές και δημογραφικές αλλαγές, τις θεραπευτικές και τεχνολογικές καινοτομίες, την αύξηση των δαπανών υγείας και τις προσδοκίες μιας πιο πληροφορημένης και απαιτητικής κοινωνίας.

Το ΣΤΑΠ (Σχέδιο Ταμείου Ανάκαμψης Πορτογαλίας) διαπιστώνει **σοβαρά προβλήματα στον τομέα της υγείας, ιδίως μετά και την πανδημία, και προκρίνει να αντιμετωπισθούν αυτά μέσω της ενίσχυσης του εθνικού συστήματος υγείας,** που το Ελληνικό Σχέδιο, με τους ελάχιστους πόρους που κατευθύνονται εκεί, απαξιώνει και υποβαθμίζει.

<u>C1. ΥΓΕΙΑ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	M	
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	M	
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	M	
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	E	467
ΔΙΚΤΥΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΩΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	E	205
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ	E	88
ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΛΤΣΧΑΙΜΕΡ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΟΙΑ		
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΠΟΛΕΙΣ: ΣΕΪΞΑΛ, ΣΙΝΤΡΑ ΚΑΙ ΛΙΣΑΒΟΝΑ	E	180
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΔΕΡΑΣ	E	89
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ	E	300

ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΓΕΙΑ ΜΑΔΕΡΑ	E	15
ΨΗΦΙΑΚΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΖΟΡΩΝ	E	30
ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΖΩΗΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	E	10
	Σύνολο συνιστώσας	1.38 3

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ της Πορτογαλικής κοινωνίας που διατυπώνει το ΣΤΑΠ και παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες με την ελληνική κοινωνία, είναι:

- A. Δημογραφικές αλλαγές**, με τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τρίτης και τέταρτης ηλικίας έναντι της νεολαίας
- B. Αλλαγή του χάρτη των παθήσεων, με το βάρος να πέφτει πλέον στις χρόνιες και εκφυλιστικές νόσους**, που μάλιστα συγκεντρώνονται πλέον των δύο ανά πάσχοντα.
- Γ. Μεγάλη θνητότητα μεταξύ των ασθενών πριν τα 70** που μπορεί να αποφευχθεί
- Δ. Χαμηλή ποιότητα διαβίωσης, κυρίως στους άνω των 65**
- Ε. Χαμηλά επίπεδα πρόληψης και προώθησης της δημόσιας υγείας** που είναι απαραίτητο συστατικό της βιωσιμότητας των συστημάτων υγείας και πρόνοιας
- ΣΤ. Περιστασιακή υγειονομική φροντίδα, κυρίως συμπτωματική**, που επιφέρει καθυστερήσεις στη διάγνωση χρόνιων ασθενειών (διαβήτης, καρδιοαγγειακά προβλήματα, όγκοι κ.λπ.), αύξηση των νοσηλειών και των δαπανών θεραπείας μετά την εκδήλωση της νόσου
- Ζ. Υψηλό ποσοστό ιδιωτικών δαπανών υγείας**. Το 29,5% του συνόλου των δαπανών υγείας καλύπτονται από ιδιωτικούς πόρους, έναντι 20,1 του ΜΟ της ΕΕ.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1 Μεταρρύθμιση των δομών πρωτοβάθμιας υγείας:

Αντιμετωπίζονται ως ο ακρογωνιαίος λίθος του συστήματος υγείας. Μέσω του πολλαπλασιασμού των μονάδων πρωτοβάθμιας υγείας, του εκσυγχρονισμού, της ανανέωσης του εξοπλισμού τους και της αύξησης του προσωπικού τους, προωθείται η δια βίου υγεία όλου του πληθυσμού, αποκεντρώνεται η φροντίδα υγείας προς την περιφέρεια και τους δήμους, επιτυγχάνεται η εκτός νοσοκομείων παρακολούθηση θεραπευτικών πρωτοκόλλων και η αποθεραπείας, διευκολύνεται η αποϊδρυματοποίηση

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

- **Πολλαπλασιασμός των μονάδων πρωτοβάθμιας υγείας και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών (467 εκ. €)**

- **Επέκταση του Εθνικού δικτύου ολοκληρωμένης φροντίδας Υγείας-Πρόνοιας και παρηγορητικής φροντίδας στην κοινότητα * (205 εκ. €)**
- **Καθολικό σύστημα υποστήριξης της ενεργού ζωής σε κάθε ηλικία (10 εκ. €)**

* Επισημαίνεται ότι στην Πορτογαλία έχουν εφαρμόσει ένα σύστημα ολοκληρωμένης υγειονομικής και προνοιακής φροντίδας στην κοινότητα με σύμπραξη των υπουργείων Υγείας και Εργασίας όπου έχουν κατευθύνει σημαντικά ποσά από τις συνολικές επιδοτήσεις της ανθεκτικότητας

Οι παραπάνω επενδύσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία νέων μονάδων πρωτοβάθμιας υγείας, τον εξοπλισμό όλων των μονάδων με νέες ειδικότητες, μεταξύ των οποίων και οδοντίατροι, σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό για καρδιακή ανάλυση, για τη διάγνωση καρκίνων, πνευμονοπαθειών και καρδιοαγγειακών προβλημάτων, εκπόνηση ατομικού πλάνου υγείας πολυασθενών, αλλά και πλάνου ενεργού γήρανσης για το γενικό πληθυσμό, ψυχολογική υποστήριξη απλών περιπτώσεων άγχους και κατάθλιψης, δημιουργία κινητών ομάδων κατ' οίκον επέμβασης για απομακρυσμένες περιοχές, αποασυλοποιούμενους και ανάπηρους, διασύνδεση και ενδυνάμωση της συνεργασίας με δομές και μονάδες προνοιακής φροντίδας στην κοινότητα, διεύρυνση της τηλεϊατρικής. Ειδικά για τους ηλικιωμένους ασθενείς, προβλέπονται κίνητρα για αύξηση της δυναμικότητας ιδιωτικών και δημόσιων δομών αποκατάστασης, ΣΥΔ και ΣΑΔ και κινητές μονάδες κατ' οίκον φροντίδας και παρηγορητικής φροντίδας βαριά ασθενών.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2 Μεταρρύθμιση της ψυχικής υγείας

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης για την ψυχική και νοητική υγεία και εφαρμογή εθνικής στρατηγικής για το αλτσχάιμερ και την άνοια (88 εκ. €)** Περιλαμβάνουν τη δημιουργία ψυχιατρικών μονάδων στα γενικά νοσοκομεία για να μην νοσηλεύονται σε ψυχιατρεία οι πρωτοεισαγόμενοι ψυχικά ασθενείς, αύξηση του δικτύου ΣΥΔ και ΣΑΔ, ενίσχυση και πολλαπλασιασμό των δομών ψυχοκοινωνικής στήριξης στην κοινότητα, δημιουργία δομών μετάβασης στην κοινότητα καταδικασμένων ψυχικά ασθενών. Ειδικά για την άνοια και το αλτσχάιμερ περιλαμβάνεται η επιχορήγηση εφαρμογής των αντίστοιχων Σχεδίων των 5 ηπειρωτικών περιφερειών

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3 Ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης για τη βέλτιστη λειτουργία και διοίκηση των δημόσιων νοσοκομείων.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Εξοπλισμός νοσοκομείων σε τρεις πόλεις: Σεϊζάλ, Σίντρα και Λισαβόνα (180 εκ. €)**

- **Ενίσχυση του συστήματος υγείας της Περιφέρειας της Μαδέρας (89 εκ. €)**
- **Ψηφιακή μεταρρύθμιση στην υγεία (300 εκ. €)**
- **Ψηφιοποίηση του συστήματος υγείας της Μαδέρας (15 εκ. €)**
- **Ψηφιακή νοσοκομειακή φροντίδα στην περιφέρεια των Αζορών (30 εκ. €)**

Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν εκσυγχρονισμό των νοσοκομειακών υποδομών στις τρεις μεγάλες πόλεις, με έμφαση στις φτωχές και πυκνοκατοικημένες γειτονιές τους, την υποστήριξη της φροντίδας στην κοινότητα ως ενισχυτικής του όλου συστήματος υγείας στην ανεξάρτητη Περιφέρεια της Μαδέρας και την ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων το συστήματος σε όλη την επικράτεια με στόχο την ασφάλεια των δεδομένων των ασθενών, τη διευκόλυνση του ιατρικο-νοσηλευτικού προσωπικού, τη άμεση διασύνδεση και κυκλοφορία ωφελούμενων μεταξύ δομών υγείας και δομών φροντίδας στην κοινότητα.

2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 2.733 εκ. € (24,6% των πόρων του άξονα, 16,4 % της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Από αυτά 1.583 εκ. € από επιχορηγήσεις (11,35% επί του συνόλου των επιχορηγήσεων των 13.944 εκ. €) και 1.150 εκ. € από τα δάνεια (ποσοστό 42,55% του συνολικού δανεισμού των 2.700 εκ. €)

ΣΤΟΧΟΣ: Η επανεκκίνηση και ο επαναπροσανατολισμός της στεγαστικής πολιτικής ως απάντησης στις δομικές ελλείψεις, διαρκείς ή προσωρινές, για τη διασφάλιση στέγης για όλους, μέσω της ανακαίνισης του δημόσιου αποθέματος κατοικιών και της αναβάθμισης των ακατάλληλων κατοικιών των οικονομικά αδύναμων νοικοκυριών, ώστε να επιτευχθεί η πρόσβαση όλων των πολιτών σε αξιοπρεπή κατοικία.

Το ΣΤΑΠ διαπιστώνει ότι η πανδημία απέδειξε πως οι συνθήκες στέγασης είναι σημαντικός παράγοντας κοινωνικής ανισότητας, ευαλωτότητας και γεωγραφικού διαχωρισμού. Δεδομένης της έλλειψης επαρκούς κοινωνικής κατοικίας και λύσεων για την άμεση στέγαση ανθρώπων σε κρίσιμη ανάγκη, τα έκτακτα μέτρα που πήρε η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια για την διατήρηση της ιδιόκτητης και της ενοικιαζόμενης κατοικίας δεν αρκούν.

<u>C2. ΚΑΤΟΙΚΙΑ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €	εκ. € (σε δάνεια)
ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ	M		
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ	E	1211	

ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ	E	176	
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗ ΜΑΔΕΡΑ	E	136	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΤΩΝ ΑΖΟΡΩΝ	E	60	
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΘΗΝΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ	E		775
ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΦΘΗΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	E		375
		Σύνολο συνιστώσας	1.583 1.150

Με τη μεταρρύθμιση και τις επενδύσεις που εγγράφονται στη συνιστώσα C2 αντιμετωπίζονται τα υφιστάμενα προβλήματα στέγης:

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Επείγουσες ανάγκες στέγασης για αστέγους, πρόσφυγες, μετανάστες, μετακινούμενους πληθυσμούς, κακοποιημένες γυναίκες και παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, αποασυλοποιούμενα άτομα και θύματα φυσικών καταστροφών.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ: Δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την ευχερή επισήμανση των στεγαστικών αναγκών και την άμεση παροχή λύσεων μέσω των παρακάτω επενδύσεων.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Εθνικό Ταμείο επείγουσας και προσωρινής στέγασης (176 εκ. €)** Για πολίτες που χάνουν την κατοικία τους από αιφνίδια συμβάντα ή κινδύνους και χρειάζονται άμεση στέγαση ή προσωρινή μέχρι να μεταβούν σε μια πιο μόνιμη λύση

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

α. Απολύτως ακατάλληλες κατοικίες για μεγάλο αριθμό πολιτών (περί τις 26.000 σε όλη τη χώρα σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία

β. Προσωρινές ανάγκες στέγασης δημοσίων υπαλλήλων και άλλων εργαζομένων που παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες στους πολίτες σε περιοχές όπου η προσφορά στέγης είναι περιορισμένη και ακριβή (π.χ. τουριστικοί προορισμοί)

γ. Αναντιστοιχία μεταξύ των εισοδημάτων των μεσαίων στρωμάτων και των προσφερόμενων κατοικιών, ιδίως μετά την απελευθέρωση των ενοικίων το 2012 και την εντατικοποίηση του τουρισμού και του φαινομένου airbnb. Το 26% των οικογενειών που ζουν σε ενοικιαζόμενη κατοικία υπερχρεώνονται ξοδεύοντας 40% των εισοδημάτων του για ενοίκιο και πάγιες ανάγκες.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

➤ Πρόγραμμα ενίσχυσης της πρόσβασης στην κατοικία (1.211 εκ. €)

Αντίθετα με τις μέχρι σήμερα πολιτικές που εστιάζαν στην αυθαίρετη κατοικία, η επένδυση αυτή θα αφορά σε ένα ευρύ φάσμα στεγαστικών προβλημάτων, όπως η έλλειψη υποδομών και εξοπλισμού, η επικίνδυνη και ανθυγιεινή κατοικία, η ανυπαρξία νομίμων τίτλων ή συμβολαίων, η μεγάλη πυκνότητα κατοίκησης, η αναντιστοιχία της κατοικίας με τις ανάγκες αναπήρων ή ατόμων με μειωμένη κινητικότητα κ.λπ, που απαιτούν ολιστικές παρεμβάσεις οι οποίες προωθούν την κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Η τοπική αυτοδιοίκηση, ανάλογα με τις ανάγκες κάθε περιοχής, υποβάλλει προτάσεις χρηματοδότησης στο Εθνικό Ινστιτούτο Κατοικίας και Αστικών Αναπλάσεων που συντονίζει τη διαχείριση των πόρων

➤ Ενίσχυση της προσφοράς κατοικίας στην αυτόνομη Περιφέρεια της Μαδέρας (επένδυση μέσω δημόσιας επιχείρησης) (136 εκ. €)

➤ Βελτίωση του αποθέματος κατοικιών των Αζορών (60 εκ. €)

➤ Δημιουργία δημόσιου αποθέματος οικονομικά προσιτής κατοικίας (775 εκ. € δάνεια)

Ανακαίνιση υπάρχοντος αποθέματος, δημιουργία νέων μονάδων αλλά και συγκράτηση ενοικίων μέσω δημοτικών προγραμμάτων

➤ Φοιτητική φθηνή κατοικία (375 εκ. € δάνεια) Ανακαίνιση εστιών, δημιουργία φοιτητικών διαμερισμάτων. Στόχος: 15.000 επιπλέον κλίνες έως το 2026

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 833 εκ. € (7,5% των πόρων του άξονα, 5 % της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ Η ενίσχυση, προσαρμογή, αναμόρφωση και ανανέωση των προνοιακών δράσεων και κοινωνικών παροχών στο παιδί, τον ηλικιωμένο, τον ανάπηρο και την οικογένεια, για την καταπολέμηση του δημογραφικού, την ενεργό και υγιή γήρανση, την προώθηση της αυτονομίας και της συμφιλίωσης επαγγελματικής με οικογενειακή ζωή, την κοινωνική και γεωγραφική συνοχή και τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε υποβαθμισμένες περιοχές για την καταπολέμηση της φτώχειας.

C3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	M	
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ 2021-25	M	
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ	M	
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	M	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	E	417
ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ 360 ^ο ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ	E	45
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΑΔΕΡΑΣ	E	83
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ	E	35
ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΜΕΑ (ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ (ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ GIS ΠΟΥ ΝΑ ΔΕΙΧΝΕΙ ΣΤΟΝ	E	3
ΧΡΗΣΤΗ ΑΝΑ ΠΑΣΑ ΣΤΙΓΜΗ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ)	E	250
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΡΤΟ	E	250
	Σύνολο συνιστώσας	833

ΠΡΟΒΛΗΜΑ 1:

Τα δημογραφικά, κοινωνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα της χώρας εντάθηκαν με την πανδημία. Το ΣΤΑΠ θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση και αναβάθμιση του πλέγματος κοινωνικών υπηρεσιών και παροχών, ώστε να προσαρμοστεί στις νέες ανάγκες.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ 2:

Οι εφαρμοζόμενες κοινωνικές πολιτικές δεν επαρκούν να επουλώσουν τις πληγές της κοινωνίας από τις ραγδαίες αλλαγές στην αγορά εργασίας και την οικογενειακή ζωή. Χρειάζονται άμεσα, καινοτόμα μέτρα, κυρίως δράσεις στην κοινότητα, για την πρόληψη της μοναξιάς και της κοινωνικής απομόνωσης, ιδιαίτερα των ηλικιωμένων και των ανάπηρων που επλήγησαν σοβαρότερα από τον κορωνοϊό.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1:

Αναδιάρθρωση κοινωνικών προγραμμάτων και υποδομών. Περιλαμβάνει αξιολόγηση των δομών φροντίδας ηλικιωμένων και συμμόρφωση των αυθαίρετων δομών, με το νόμο. Ανάδειξη

καινοτόμων εναλλακτικών μορφών φροντίδας στην κοινότητα, ιδίως για μοναχικά άτομα, νέες μορφές υποστηριζόμενης και μη διαβίωσης (π.χ. συνεταιριστική κατοικία), πολλαπλασιασμό των δομών ημερήσιας φροντίδας για παιδιά, ηλικιωμένους και ανάπηρους

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Βελτίωση υποδομών και παροχών πρόνοιας (417 εκ. €)** Περιλαμβάνει παρεμβάσεις ανακαίνισης και αναβάθμισης υφιστάμενων υποδομών πρόνοιας, προσθήκη νέων, βελτίωση των συνθηκών εργασίας του προσωπικού, ανάπτυξη νέων μορφών κατ' οίκον φροντίδας διαφόρων κατηγοριών πληθυσμού και διάθεση νέου ηλεκτρικού στόλου αυτοκινήτων για τις κινητές μονάδες.
- **Ενίσχυση κοινωνικών προγραμμάτων στην Περιφέρεια της Μαδέρας (83 εκ. €)** Περιλαμβάνει εσω- και εξωϊδρυματική φροντίδα για ηλικιωμένους και αναπήρους και ξενώνες και υπνωτήρια για αστέγους.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2:

Υλοποίηση Εθνικής Στρατηγικής κοινωνικής ένταξης των αναπήρων 2021-25 με στόχο την απόλυτη εκπλήρωση των δικαιωμάτων τους, την εφαρμογή ευέλικτων λύσεων, ιδίως στη στέγη, που να προσαρμόζονται στις ανάγκες τους, την προώθηση της ανεξαρτησίας τους, της πρόσβασης στην εργασία, το περιβάλλον, την ψηφιακότητα, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, τη δημιουργία κουλτούρας συμπερίληψης με έμφαση στην εκπαίδευση, την αποϊδρυματοποίηση και την πρόληψη της ιδρυματοποίησής τους.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Προσβασιμότητα 360° των αναπήρων (45 εκ. €)** Περιλαμβάνει κυρίως παρεμβάσεις φυσικής προσβασιμότητας, για την καταπολέμηση της απομόνωσης των αναπήρων, σε 200.000 τ.μ. δημόσιων χώρων, 1.500 δημόσια κτίρια και 1.000 κατοικίες.
- **Πλατφόρμα πρόσβασης (3 εκ. €)** (πλατφόρμα GIS που υποδεικνύει στον χρήστη ανά πάσα στιγμή την προσβασιμότητα σε εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων)

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3:

Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αναζωογόνησης υποβαθμισμένων περιοχών των αστικών κέντρων (κυρίως στην περιφέρεια των πόλεων) Συνέργεια δράσεων απασχολησιμότητας, κατάρτισης και πιστοποίησης, υγείας, φροντίδας στην κοινότητα, ανακαίνισης δομημένου και

φυσικού περιβάλλοντος, πρόσβασης στη δημιουργία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, τόνωσης της συμμετοχικότητας των κατοίκων στις δράσεις που τους αφορούν.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε υποβαθμισμένες περιοχές της Λισαβόνας και του Πόρτο (250 εκ. €)** Η επένδυση εφαρμόζει την ολιστική προσέγγιση της μεταρρύθμισης

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 4:

Εθνική Στρατηγική καταπολέμησης της φτώχειας: Βελτίωση του προνοιακού συστήματος για να σπάσει ο φαύλος κύκλος αναπαραγωγής του κοινωνικού αποκλεισμού, με έμφαση στους πιο ευάλωτους που ζουν απομονωμένοι στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές. Παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους και κοινόχρηστες υποδομές, τόνωση της συμμετοχής των πολιτών στις αποφάσεις, βελτίωση σχέσεων με την ευρύτερη κοινότητα.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Υλοποίηση των Περιφερειακών Στρατηγικών Καταπολέμησης της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού (35 εκ. €)**

4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ 243 εκ. € (2,2% των πόρων του άξονα, 1,55 % της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ Στήριξη στις τέχνες, τον πολιτισμό και την πολιτιστική κληρονομιά ως στοιχείων επιβεβαίωσης της εθνικής ταυτότητας, της κοινωνικής και γεωγραφικής συνοχής και της αύξησης της οικονομικής ανταγωνιστικότητας των περιφερειών και της χώρας στο σύνολό της μέσω της ανάπτυξης πολιτιστικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

<u>C4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ, ΓΝΩΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	M	
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ & ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ	E	93
ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ	E	150
	Σύνολο συνιστώσας	243

ΠΡΟΒΛΗΜΑ:

Η πανδημία μηδένισε τις διαπροσωπικές σχέσεις και συνεπώς τη συμμετοχή των πολιτών στο πολιτισμό, κυρίως όμως κατέστρεψε τις ζωές των δημιουργών. Η προϋπάρχουσα ήδη προβληματική κατάσταση λόγω της οικονομικής κρίσης επιδεινώθηκε ραγδαία με αποτέλεσμα σήμερα, **ο πολιτισμός να βρίσκεται στο ναδίρ, και από άποψη οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και ως αμοιβαία θετική επίδραση της επαφής των καλλιτεχνών με το κοινό.** Η ενδυνάμωση της δημιουργικότητας, η ενίσχυση της διαδικτυακής δημιουργίας, η διασφάλιση και στήριξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς είναι σημαντικοί παράγοντες της γενικής ανάκαμψης της χώρας.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Πολιτιστικά δίκτυα και Ψηφιακή Μετάβαση (93 εκ. €)** (Προώθηση της ψηφιακής μετάβασης των πολιτιστικών δικτύων με τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και ψηφιοποίηση στις τέχνες, τη λογοτεχνία και την πολιτιστική κληρονομιά
Ανακαίνιση, συντήρηση, αξιοποίηση, διασφάλιση και ενίσχυση της πολιτιστικής κληρονομιάς, υλικής, άυλης και φυσικής (150 εκ. €)

5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 2.914 εκ. € (26,2% των πόρων του άξονα, 17,5 % της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Από αυτά 1.364 εκ. € από επιχορηγήσεις (9,8% επί του συνόλου των επιχορηγήσεων των 13.944 εκ. €) και με δυνατότητα προσθήκης 1.150 εκ. € από δανεισμό της Πορτογαλικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ποσοστό 42,6% του συνολικού δανεισμού των 2.700 εκ. €)

ΣΤΟΧΟΣ Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ανθεκτικότητας της οικονομίας, στη βάση της έρευνας και της ανάπτυξης, καινοτομία, τομεακή επέκταση, εμπλουτισμός και εξειδίκευση των παραγωγικών δομών. Επένδυση σε εταιρείες βιώσιμες πριν την ύφεση της πανδημίας και ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς ευρωπαϊκού και εθνικού στρατηγικού ενδιαφέροντος.

C5. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**Μεταρρύθμιση ή
Επένδυση****εκ. € εκ. €
(σε
δάνεια)**

Προώθηση της Έρευνας, της Τεχνολογίας, της Ανάπτυξης, της Καινοτομίας και των καινοτόμων επενδύσεων στις επιχειρήσεις

M

Επέκταση και ενδυνάμωση του δικτύου των διασυνδεδεμένων με τη βιομηχανία φορέων	M		
Προγραμματισμός δράσεων έρευνας και τεχνολογίας για τη βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής, της παραγωγής τροφίμων και της αγροεπιχειρηματικότητας	M		
Δημιουργία και ανάπτυξη της Πορτογαλικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (PIAT)	M		1550
Ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς και προώθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων	M		
Δράσεις και συμπράξεις προώθησης της επιχειρησιακής καινοτομίας	E	558	
Δράσεις και συμπράξεις για την καινοτομία στην πράσινη ανάπτυξη	E	372	
Εκσυγχρονισμός του δικτύου επιστημονικών και τεχνολογικών φορέων και διασύνδεσή του με τη βιομηχανία	E	186	
Ατζέντα έρευνας και καινοτομίας για την βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής, της παραγωγής τροφίμων και της αγροεπιχειρηματικότητας	E	93	
Ανακεφαλαιοποίηση επιχειρήσεων στην Περιφέρεια των Αζορών	E	125	
Οικονομική ανάκαμψη της αγροτικής παραγωγής των Αζορών	E	30	
Σύνολο συνιστώσας		1.364	1.550

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Επί σειρά ετών οι Ευρωπαϊκές βιομηχανίες διαδραμάτιζαν ηγετικό ρόλο σε πολλούς στρατηγικούς τομείς αποφασιστικούς για την παγκόσμια οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Σταδιακά η βιομηχανία άρχισε να συρρικνώνεται, κάτι που στην Πορτογαλία έγινε ιδιαίτερα αισθητό. Το μερίδιο της βιομηχανίας στο ΑΕΠ έπεσε από το 18,1 % το 1995 στο 13,5% το 2019, με τον ευρωπαϊκό ΜΟ να είναι 16,5%.

Η ενίσχυση της Πορτογαλικής βιομηχανίας στη βάση της τεχνολογίας και της καινοτομίας είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάκαμψη, ενώ συγχρόνως απαντά στα σύγχρονα προβλήματα της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και διασφαλίζει τη σταθερή βελτίωση των όρων διαβίωσης του πληθυσμού. Συγχρόνως ενισχύει την στρατηγική αυτονομία της χώρας και μειώνει την εξάρτησή της από το εξωτερικό σε πρωτογενή και άλλα υλικά παραγωγής, αποσοβώντας τον κίνδυνο της διακοπής της παραγωγικής αλυσίδας.

Ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετωπίζουν τα αγροτροφικά συστήματα, που συνδέονται με τη στρατηγική αυτονομία της χώρας σε τρόφιμα, δηλαδή την αύξηση της αγροτικής παραγωγής με παράλληλα διαφύλαξη των φυσικών πόρων και την προστασία της δημόσιας υγείας στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και της ψηφιακής μετάβασης. Δύο είναι οι στρατηγικές προτεραιότητες στον τομέα αυτόν: α) να τονωθεί η σύνδεση μεταξύ της επιστημονικής, ακαδημαϊκής και

τεχνολογικής κοινότητας με τη βιομηχανία και β) να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι της αγοράς σε ό,τι αφορά τις χρηματοδοτήσεις εταιριών, καθώς και τα προβλήματα φερεγγυότητας των πορτογαλικών επιχειρήσεων

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1: Προώθηση της Έρευνας, της Τεχνολογίας, της Ανάπτυξης, της Καινοτομίας και των καινοτόμων επενδύσεων στις επιχειρήσεις.

Δεδομένου ότι στην αγορά κυριαρχούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πρέπει να εφαρμοστούν καινοτόμες διαδικασίες μέσω στρατηγικών συνεργασιών και συνεταιρισμών, με ταυτόχρονη επένδυση στην κατάρτιση, την έρευνα και την τελεολογία, κάτι που είναι κρίσιμης σημασίας για την εφαρμογή νέων μεθόδων και την υποστήριξη καινοτόμων επιχειρήσεων, όπως σαφώς φάνηκε και κατά την πανδημία.

Με την αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και τεχνολογία και την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού θα διασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητα της Πορτογαλικής οικονομίας και η σύγκλιση της χώρας με την Ευρώπη ως το 2030

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Δράσεις και συμπράξεις προώθησης της επιχειρησιακής καινοτομίας (558 εκ. €)**
Εστιάζει στην επιτάχυνση της μεταμόρφωσης της Πορτογαλικής οικονομίας με τη στήριξη συμπράξεων και συνεταιρισμών που στοχεύουν στην παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών με αυξημένη προστιθέμενη αξία και έμφαση στις εξαγωγές, την εργασιακή ένταξη εξειδικευμένου δυναμικού, την ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της τεχνολογίας, τις επενδύσεις στο εξωτερικό, την επέκταση των δραστηριοτήτων εθνικής στρατηγικής σημασίας και την πράσινη ανάπτυξη. Ενδεικτικά, τομείς που εντάσσονται στην επένδυση αυτή είναι τα IT συστήματα επικοινωνίας, τα πρωτογενή και μη βιομηχανικά υλικά, οι τεχνολογίες παραγωγής, οι μεταφορές ανθρώπων και προϊόντων, η αεροναυτική, η υγεία, η κατοικία, ο τουρισμός και η πολιτιστική δημιουργία.
- **Δράσεις και συμπράξεις για την καινοτομία στην πράσινη ανάπτυξη (372 εκ. €)**
Ενίσχυση σε δράσεις οικολογικής καινοτομίας και σε συνεταιριστικές συμπράξεις για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών μεγάλης προστιθέμενης αξίας που ενσωματώνουν την τεχνογνωσία και την τεχνολογία θα συγκλίνουν στην πράσινη μετάβαση. Τομείς που μπορεί να επωφεληθούν της συγκεκριμένης χρηματοδότησης είναι η ενέργεια, η αγροτροφική παραγωγή, τα δάση, η θαλάσσια οικονομία, οι υδάτινοι πόροι και το περιβάλλον

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2: Δημιουργία και ανάπτυξη της Πορτογαλικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΠΑΤ) Η Τράπεζα δημιουργήθηκε με Π.Δ. το 2020 μέσω συγχώνευσης μιας ομάδας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για να ενισχυθεί η οικονομία ώστε να αποκτήσουν κεφαλαιακή επάρκεια οι επιχειρήσεις και να χρηματοδοτηθεί η μεταρρύθμιση των δημοσίων επενδύσεων. Η

ΠΑΤ εστιάζει σε τοπικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν έχουν εύκολα πρόσβαση σε δανειοδότηση ιδιωτικών τραπεζών, ιδίως σε μακροχρόνιες και μεσοπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις της παραγωγής τους. Βασικός στόχος η δημιουργία θέσεων εργασίας. Η ΠΑΤ εφαρμόζει όρους αντίστοιχους με τους ευνοϊκότερους της διεθνούς αγοράς, συμμετέχοντας στη διαχείριση των επενδύσεων και στους ενδεχόμενους κινδύνους.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

➤ **Κεφαλαιοποίηση των επιχειρήσεων και χρηματοπιστωτική ανθεκτικότητα/ Πορτογαλική Αναπτυξιακή Τράπεζα (1.550 εκ. €)** Με τα δάνειο του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αυξάνεται το κεφάλαιο της ΠΑΤ ώστε να ρυθμίζει τις διακυμάνσεις ισολογισμού κατά την εφαρμογή του προγράμματος του οποίου η ΠΑΤ θα είναι ο φορέας υλοποίησης. Δημιουργείται ένα κεφαλαιοποιητικό εργαλείο καταπολέμησης της μείωσης των ιδίων κεφαλαίων, ιδίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις λόγω της πρόσφατης δημοσιονομικής και της πανδημικής κρίσης. Στόχος είναι η κεφαλαιακή επάρκεια εταιρειών στρατηγικής ή λειτουργικής σημασίας που ήταν βιώσιμες πριν την πανδημία. Το μέτρο, σε συνδυασμό με τις δράσεις και συνέργειες για την καινοτομία, έχει στόχο τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και τη δραστηριοποίησή τους ώστε να απαντήσουν στις σημερινές και μελλοντικές προκλήσεις στη γραμμή της φιλοσοφία; της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3:

Επέκταση και ενδυνάμωση του δικτύου των διασυνδεδεμένων με τη βιομηχανία φορέων (ακαδημαϊκή, επιστημονική και τεχνολογική κοινότητα, επιχειρηματικός κόσμος) μέσω της αναμόρφωσης του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου για την στελέχωση των επιχειρήσεων με εξειδικευμένο προσωπικό, εξοπλισμό και οικονομικούς και τεχνολογικούς πόρους ώστε να εφαρμόζεται άμεσα η επιστημονική γνώση και τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Επένδυση στα συνεταιριστικά εργαστήρια έρευνας και τεχνολογίας που συνεργάζονται με τη βιομηχανία ώστε να επιταχυνθούν η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

➤ **Εκσυγχρονισμός του δικτύου επιστημονικών και τεχνολογικών φορέων και διασύνδεσή του με τη βιομηχανία (186 εκ. €)** Το 2017 άρχισε η λειτουργία του θεσμού των Συνεταιριστικών Εργαστηρίων για τη σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της τεχνολογίας με τη βιομηχανία. Με την επένδυση ανανεώνεται το δίκτυο των φορέων αυτών και εφαρμόζεται ένα νέο χρηματοδοτικό μοντέλο: Χορηγείται το 1/3 των βασικών δαπανών, το 1/3 των δαπανών ανταγωνιστικότητας και το 1/3 της χρηματοδότησης από την αγορά. Η χρηματοδότηση των βασικών δαπανών, μετά την αρχική φάση, θα αντικατασταθεί με ενίσχυση μέσω του φορολογικού συστήματος. Προβλέπεται επίσης να επιδοτηθεί η απασχόληση εξειδικευμένου προσωπικού και, σε κάποιες περιπτώσεις, οι απαραίτητες νέες υποδομές

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 4:

Προγραμματισμός δράσεων έρευνας και τεχνολογίας για τη βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής, της παραγωγής τροφίμων και της αγροεπιχειρηματικότητας Σκοπός η καλύτερη υγεία του πληθυσμού, η δημιουργία συνθηκών κατάλληλων για τη δραστηριοποίηση νέων και γυναικών στην αγροτική παραγωγή, η βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος και της ελκυστικότητας της αγροτικής δουλειάς, η ανθεκτικότητα της γεωργίας με την προστασία του περιβάλλοντος, του εδάφους, των υδάτινων πόρων και της βιοποικιλότητας στη βάση ενός «καινοτόμου δικτύου» ευρείας γεωγραφικής κάλυψης.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Ατζέντα έρευνας και καινοτομίας για την βιωσιμότητα της αγροτικής παραγωγής, της παραγωγής τροφίμων και της αγροεπιχειρηματικότητας (Ατζέντα αγροτικής καινοτομίας 2020-30) (93 εκ. €)** Περιλαμβάνει την ενίσχυση 100 προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας και πέντε δομικών προγράμμάτων βασισμένων στις 15 εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής που ενέκρινε το Συμβούλιο Υπουργών τον Οκτώβριο του 2020. Συμπληρωματικά θα καλυφθεί η ανακαίνιση και ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού των υφιστάμενων ερευνητικών φορέων, η ανάπτυξη νέων βιώσιμων μεθόδων καλλιέργειας και ο πειραματισμός με τοπικές ποικιλίες. Στόχος η βιώσιμη και ανθεκτική ανάπτυξη της αγροτροφικής παραγωγής με προώθηση μιας δικαιότερης κοινωνίας που δεν αφήνει κανέναν πίσω.
- **Οικονομική ανάκαμψη της αγροτικής παραγωγής των Αζορών (30 εκ. €)** Αφορά στην παραγωγή γάλακτος, κρέατος, λαχανικών, φρούτων, στην αμπελοργία και τη μελισσοκομία.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 5:**Ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς και προώθηση της κεφαλαιακής επάρκειας των μη χρηματοπιστηριακών επιχειρήσεων**

Στόχος η αύξηση της δυναμικής της κεφαλαιαγοράς και της κεφαλαιακής επάρκειας των εταιριών, με μεγαλύτερη έμφαση στις επιχειρήσεις που επενδύουν σε κινητές αξίες για την ανάπτυξη της οικονομίας (SIMFE). Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς, αύξηση της δυναμικότητας των SIMFE, αναθεώρηση του κώδικα ασφαλειών και του νομοθετικού πλαισίου για τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, καθώς και κίνητρα για την κεφαλαιακή επάρκεια (μειώσεις φόρου για τα επανεπενδυόμενα κέρδη)

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Ανακεφαλαιοποίηση επιχειρήσεων στην Περιφέρεια των Αζορών (125 εκ. €)** Αφορά στη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων για τις τοπικές επιχειρήσεις ώστε να αποκτήσουν ρευστότητα που έχει μειωθεί τραγικά με την πανδημία. Περιλαμβάνει επιδοτήσεις για εκσυγχρονισμό, αλλαγή ή επέκταση δραστηριοτήτων. Θα καλυφθεί από την Πορτογαλική Αναπτυξιακή Τράπεζα μέσω χρηματοπιστωτικών ενδιάμεσων ιδρυμάτων, όπως συνέβη με τις

χρηματοδοτήσεις για την πανδημία. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία θα σχεδιαστούν από την ΠΑΤ και τα δάνεια θα έχουν σταθερά επιτόκια, ανάλογα με τον τύπο της επένδυσης, το ύψος και την ωριμότητά της. Μετά τη σύναψή του, ανάλογα με τα στοιχεία φερεγγυότητας και βιωσιμότητας της εταιρείας, το δάνειο ενδέχεται να μετατραπεί μερικώς σε μη επιστρεπτέο. Η χρηματοδότηση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τις μη χρηματοδοτικές εταιρείες, σε συνδυασμό με τη δημιουργία δημοσίων εγγυήσεων, με την ενίσχυση της συμμετοχής της ΠΑΤ στο κεφάλαιό τους.

5. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΤΟΧΟΣ Η βελτίωση των θετικών επιπτώσεων της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων, η ανθεκτικότητα των θέσεων εργασίας σε συνθήκες οικονομικής κρίσης όπως αυτή της πανδημικής κυρίως για τους νέους ανθρώπους και τους εφήβους με χαμηλή εξειδίκευση καθώς και η ισότιμη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας.

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ 1.324 εκ. € (11,9% των πόρων του άξονα, 8% της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

C6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

<u>C6. ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
Αναμόρφωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	M	
Αναμόρφωση του τρόπου διασύνδεσης της ανώτατης εκπαίδευσης με τη δημόσια διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.	M	
Νομοθέτηση της κατάργησης εμποδίων πρόσβασης σε αυστηρά ρυθμιζόμενα (κλειστά) επαγγέλματα	M	
Πρόγραμμα προώθησης αξιοπρεπούς εργασίας	M	
Καταπολέμηση της ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών	M	
Εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και του εξοπλισμού τους	E	710
Πρόγραμμα προώθησης αξιοπρεπούς εργασίας	E	230
Κίνητρα για εφήβους	E	225
Πρόγραμμα STEAM για νέους	E	130
Παροχή εξειδικευμένων προσόντων σε εφήβους και διαβίου μάθηση στην Περιφέρεια των Αζορών	E	29
	Σύνολο συνιστώσας	1324

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Τα προσόντα και οι δεξιότητες είναι βασικές παράμετροι της ανταγωνιστικότητας, της συνοχής και της ευμάρειας και η σημασία τους σε καιρούς κρίσης είναι μεγάλη. Η Πορτογαλία έχει ακόμη σημαντικό έλλειμμα προσόντων των εργαζομένων ως προς τη δευτεροβάθμια και την επαγγελματική εκπαίδευση τον πληθυσμό 25 έως 64 ετών (25,9% έναντι ΜΟ 46,8% της ΕΕ) αλλά και στο επίπεδο της υψηλότερων εξειδικεύσεων 26,3% με ΜΟ ΕΕ 31,6%. Το 47,8% του ενεργού πληθυσμού χαρακτηρίζεται από χαμηλά προσόντα όταν το ποσοστό στην Ευρώπη είναι μόνο 21,6%. Επισημαίνεται ότι η ψηφιακή εξοικείωση των Πορτογάλων είναι πολύ χαμηλή. Αυτό αποτελεί εμπόδιο για την ανάπτυξη και για την κοινωνική ένταξη ειδικά για των νέων .

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1:

Αναμόρφωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και συντονισμός όλων των εκπαιδευτικών δομών με στόχο την καλύτερη αποτελεσματικότητα του συστήματος σε ότι αφορά τους κυρίως τους νέους και τους εφήβους.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

➤ **Εκσυγχρονισμός δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και του εξοπλισμού τους (710 εκ. €)**

Περιλαμβάνει τον εμπλουτισμό του εξοπλισμού των δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης και τη δημιουργία και εκσυγχρονισμό 365 εξειδικευμένων κέντρων, την αναβάθμιση των δομών πρακτικής άσκησης και των εγκαταστάσεων και εξοπλισμού τους.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2:

Αναμόρφωση του τρόπου διασύνδεσης της ανώτατης εκπαίδευσης με τη δημόσια διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. και υποστήριξη της δια βίου μάθησης. Στήριξη της προσφοράς κατάρτισης μέσω συνεταιριστικών συμπράξεων ιδίως σε νέα πεδία, όπως η πληροφορική και η τεχνητή νοημοσύνη

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3:

Νομοθέτηση της κατάργησης εμποδίων πρόσβασης σε αυστηρά ρυθμιζόμενα (κλειστά) επαγγέλματα διασφαλίζοντας συγχρόνως την τήρηση των κανόνων ανταγωνιστικότητας

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 4:

Πρόγραμμα προώθησης αξιοπρεπούς εργασίας

Κεντρικός στόχος είναι η καταπολέμηση της αβεβαιότητας και του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας στη βάση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, την αναβάθμιση της κατάρτισης και την υποστήριξη αξιοπρεπών μισθών.

Στόχος είναι να αλλάξουν οι μορφές απασχόλησης που παραδοσιακά είναι πλέον εκτεθειμένες στην ανεργία, την ανασφάλεια και την αβεβαιότητα όπως η δήθεν αυτοαπασχόληση, οι ατομικές συμβάσεις, η προσωρινή εργασία, και να καταπολεμηθούν τα φαινόμενα της μαύρης και

υποδηλωμένης εργασίας. Επίσης να βελτιωθεί ο έλεγχος των νομικών σχέσεων μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, ιδιαίτερα στις νέες μορφές όπως η τηλεργασία.

Χρειάζεται ενίσχυση των προγραμμάτων δημιουργίας μόνιμων και βιώσιμων θέσεων εργασίας για να αποσοβηθεί ο κίνδυνος να κυριαρχήσουν οι μη μόνιμες θέσεις εργασίας στην μεταπανδημική περίοδο. Πρώτος στόχος η αύξηση του βασικού μισθού στα 750 € μέχρι το τέλος του 2023.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Πρόγραμμα προώθησης αξιοπρεπούς εργασίας (230 εκ. €)** Κίνητρα δημιουργίας μόνιμων θέσεων που θα εφαρμοστούν για περιορισμένο διάστημα, π.χ. 12 μηνών με δυνατότητα επέκτασής τους, ανάλογα με την συμβολή στους στόχους, για την περίοδο 2021-22. Περιλαμβάνει απευθείας χρηματοδότηση τουλάχιστον του βασικού μισθού επί δωδεκάμηνο με προσαύξηση 35% αν πρόκειται για νέους κάτω των 35. Προβλέπεται η ενίσχυση 30.000 νέων θέσεων εργασίας.
- **Κίνητρα για εφήβους (225 εκ. €)** Στόχος είναι η αύξηση των επαγγελματικών προσόντων και των δεξιοτήτων των εφήβων, ιδίως σε ό,τι αφορά στην καινοτομία και τη βιομηχανική ανανέωση, προσαρμόζοντας την προσφορά εργασίας στις απαιτήσεις της αγοράς. Θα χρηματοδοτηθούν προγράμματα κατάρτισης σε πανεπιστημιακό επίπεδο των οικονομικά ενεργών εφήβων και θα υλοποιηθεί δίκτυο μεταλκειακής κατάρτισης μέχρι το τέλος του 2023. Το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί σε συνέργεια με το πρόγραμμα STEAM για την προώθηση των νέων στην εργασία.
- **Πρόγραμμα STEAM για νέους (130 εκ. €)**
Υποστήριξη πρωτοβουλιών των Πανεπιστημίων και των Πολυτεχνείων για αύξηση του αριθμού των νέων που αποκτούν πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Περιλαμβάνει την προώθηση πειραματικών μεθόδων διδασκαλίας των επιστημονικών τεχνικών και της επιστημονικής κουλτούρας. Προβλέπει την υποστήριξη 10.000 φοιτητών για πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση και τη δημιουργία 650 επιστημονικών λεσχών στα σχολεία
- **Παροχή εξειδικευμένων προσόντων σε εφήβους και δια βίου μάθηση στην Περιφέρεια των Αζορών (29 εκ. €)**
Στόχος η αύξηση των καταρτισμένων σε προγράμματα των ΑΕΙ και της μεταλκειακής εκπαίδευσης, κυρίως σε θέματα τεχνολογίας, ψηφιακών μέσων, οργάνωσης επιχειρήσεων, ευχέρειας κατανόησης νομοθετικού πλαισίου και ευχέρειας στις ξένες γλώσσες.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 5:

Καταπολέμηση της ανισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Πρόκειται, όχι απλώς για ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά για απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξης μιας κοινωνίας που προς το παρόν στηρίζεται στο μισό της μόνο πληθυσμό, κάτι που περιορίζει την οικονομική και κοινωνική της ανάπτυξη. Οι διακρίσεις πρέπει να καταργηθούν και τα στερεότυπα να αλλάξουν. Εταιρείες με 50-250 εργαζόμενους θα πρέπει να προσαρμοστούν στο νόμο για ίσες

αμοιβές μέχρι το τέλος του 2022. Η Πορτογαλία θα υιοθετήσει τα Ισλανδικά στάνταρ της ictn 85 μέχρι το τέλος του 2024. Ετήσιες εκθέσεις της εξέλιξης των δεικτών θα υπάρχουν για τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

6. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΣΤΟΧΟΣ Η ενδυνάμωση της γεωγραφικής συνοχής και ανθεκτικότητας με αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εταιριών παραγωγής και τη μείωση των τιμών των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 690 εκ € (6,2% των πόρων του άξονα, 4,2% της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

C7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

<u>C7. ΥΠΟΔΟΜΕΣ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
Επέκταση τη δικτύου φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων	E	0
Περιοχές υποδοχής επιχειρήσεων	E	110
Οδικές συνδέσεις και βελτίωση των δυνατοτήτων του οδικού δικτύου	E	313
Διασυνοριακές συνδέσεις	E	65
Περιοχές υποδοχής βιομηχανικής δραστηριότητας.	E	142
Οδική πρόσβαση	E	60
Κυκλώματα εφοδιασμού - Περιφερειακό οδικό δίκτυο των Αζορών	E	60
	Σύνολο συνιστώσας	690

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Η απώλεια ανταγωνιστικότητας σε επιχειρήσεις που έχουν μεγάλο κόστος μεταφοράς προϊόντων και υπηρεσιών λόγω της κατάστασης του εθνικού δικτύου. Χρειάζεται βελτίωση των οδικών αξόνων που θα ανακουφίσει από την κυκλοφοριακή συμφόρηση τις αστικές περιοχές δημιουργώντας άξονες ταχείας κυκλοφορίας με καλύτερες συνθήκες ασφαλείας και λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις σε περιβάλλον και χρήστες. Προσθήκη των απαραίτητων συνδέσεων του εθνικού οδικού δικτύου με αυτές τις οδούς ταχείας κυκλοφορίας. Οι σχετικές επενδύσεις προβλέπονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Επενδύσεων 2030 και στην Κοινή Στρατηγική Γεωγραφικής Ανάπτυξης. 5 μεγάλες παρεμβάσεις αφορούν στην Ηπειρωτική χώρα και 1 στην αυτόνομη περιφέρεια των Αζορών

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Επέκταση του δικτύου τροφοδοσίας ηλεκτρικών οχημάτων (0 εκ. €)**

Η επένδυση δεν χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης. Περιλαμβάνει την αύξηση των σημείων φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων σε 15.000 μέχρι το 2025, με ρυθμό 2.300 σημεία ανά χρόνο

- **Περιοχές υποδοχής επιχειρήσεων (110 εκ. €)** Θα εφαρμοστεί ένα νέο μοντέλο SEA (Εκτίμηση Στρατηγικών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) που θα απαντά στην νέα προσέγγιση για διασύνδεση της παραγωγής με τα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα. Θα διασφαλίζονται συστήματα παραγωγής και αποθήκευσης ανανεώσιμης ενέργειας για ίδια χρήση (π.χ. ηλιακή ενέργεια), πιλοτικές παρεμβάσεις για την ενεργειακή τροφοδοσία των νησιών, για τη βιώσιμη κινητικότητα (π.χ. σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων) και πιλοτικά προγράμματα παραγωγής και τροφοδοσίας με υδρογόνο. Ενίσχυση του δικτύου 5G και μέτρα ενεργούς πρόληψης και προστασίας από πυρκαγιές.
- **Οδικές συνδέσεις και βελτίωση των δυνατοτήτων του οδικού δικτύου (313 εκ. €)** Κατάργηση της διάσχισης των κέντρων και των προσφερόμενων λύσεων του οδικού δικτύου για τη μείωση του χρόνου μετακίνησης, της εκπομπής καυσαερίων και της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Δημιουργία μεγάλων αυτοκινητοδρόμων και των απαραίτητων κόμβων προς μείωση του κόστους της μεταφοράς των βιομηχανικών προϊόντων και την ενίσχυση των ήδη παραγματοποιημένων επενδύσεων στις υποδομές. Θα πραγματοποιηθούν 15 μεγάλα έργα σε αυτή την επένδυση.
- **Διασυνοριακές συνδέσεις (65 εκ. €)** Στόχος η τόνωση των διασυνοριακής κινητικότητας και τη μείωση των τιμών προϊόντων. Θα υλοποιηθούν 4 τέσσερις παρεμβάσεις μεγάλων έργων
- **Περιοχές υποδοχής βιομηχανικής δραστηριότητας. Οδική πρόσβαση (142 εκ. €)** Διασφάλιση ενός δικτύου οδικών προσβάσεων για την είσοδο και έξοδο των προϊόντων αποτελεσματικά και οικονομικά. Αναβάθμιση των ήδη υλοποιημένων επενδύσεων. Θα πραγματοποιηθούν 20 μεγάλα έργα υπό αυτή την επένδυση
- **Κυκλώματα εφοδιασμού - Περιφερειακό οδικό δίκτυο των Αζορών (60 εκ. €)** Βελτίωση της προσβασιμότητας στα αστικά κέντρα και τα κέντρα οικονομικής με έργα στα λιμάνια και τα αεροδρόμια των νησιών και των πόλεων. 10 μεγάλα έργα θα υλοποιηθούν υπό αυτή την επένδυση.

7. ΔΑΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ 615 εκ. € (5,5% των πόρων του άξονα, 3,7% της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ. €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ η ανάπτυξη μέσων πρόληψης και κατάσβεσης των δασικών πυρκαγιών που μπορεί να προστατεύσει τις αγροτικές περιοχές επηρεάζοντας ευθέως την ανθεκτικότητα, τη βιωσιμότητα και την εδαφική συνοχή όλων των Περιφερειών.

<u>C8. ΔΑΣΗ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
Μεταβολή του φυσικού τοπίου των ευάλωτων δασικών περιοχών	M	
Αναδιοργάνωση του συστήματος καταγραφής γης και παρακολούθησης χρήσεων γης	M	
Πρόληψη και καταπολέμηση των πυρκαγιών σε αγροτικές περιοχές	M	
Αναμόρφωση του χάρτη των ευαίσθητων δασικών περιοχών	E	270
Σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης ιδιοκτησιών και χρήσεων γης	E	86
Δίκτυο ζωνών πυροπροστασίας	E	120
Πόροι για την πρόληψη και κατάσβεση των αγροτικών πυρκαγιών	E	89
Πρόγραμμα προστασίας δασών MAIS	E	50
	Σύνολο συνιστώσας	615

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ανάπτυξη της πορτογαλικής οικονομίας και κοινωνίας τα τελευταία 50 χρόνια είναι θετική, δεν σταμάτησε όμως την έξοδο του πληθυσμού προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και τη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, που επιφέρει την εγκατάλειψη περιοχών και παραδοσιακών δραστηριοτήτων. Η εκμετάλλευση των δασών εντατικοποιήθηκε με τρόπο διαφορετικό από την παραδοσιακή περιστασιακή εκμετάλλευση με φυσικούς τρόπους. Στα δάση συγκεντρώνονται περισσότερα καύσιμα που αυξάνουν τον κίνδυνο πυρκαγιών. Η Πορτογαλία είναι η χώρα της Νότιας Ευρώπης με τη μεγαλύτερο ποσοστό καμένων περιοχών και μέσου αριθμού πυρκαγιών κατ' έτος. Σε αυτό συμβάλλει η κλιματική αλλαγή, με αύξηση κατά 1,6° C της μέσης θερμοκρασίας στην Ιβηρική χερσόνησο και 2° C το καλοκαίρι. Ολόκληρη η Μεσόγειος είναι από τα πιο απειλούμενα από την κλιματική αλλαγή σημεία της υδρογείου. Πρέπει να υπάρξει σωστή προστασία των ευάλωτων αγροτικών και δασικών περιοχών μεγάλης περιβαλλοντικής αξίας, που θα επιδράσει στην προστασία της βιοποικιλότητας και του φυσικού κεφαλαίου επ' ωφελεία της γεωγραφικής συνοχής, ισότιμη δημιουργία θέσεων εργασίας, επιστροφή νέων στις αγροτικές περιοχές και συνεπώς αύξηση της ανθεκτικότητας των δασικών περιοχών, της ασφάλειας των πολιτών, των ζώων και των ιδιοκτησιών, με θετικά αποτελέσματα στην υλοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων με πράσινο αποτύπωμα.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1:

Μεταβολή του φυσικού τοπίου των ευάλωτων δασικών περιοχών σε εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος αναμόρφωσης του φυσικού τοπίου που εγκρίθηκε από τους από το συμβούλιο υπουργών το 2020. Περιλαμβάνονται:

- **Ηλεκτρονικός επανασχεδιασμός και διαχείριση του χάρτη Ευαίσθητων Δασικών Περιοχών με ευθύνη του κεντρικού κράτους.** Η δράση σχετίζεται με τη νέα οικονομία στις αγροτικές περιοχές, δημιουργώντας ένα δάσος ανθεκτικό, αειφόρο πολυλειτουργικό και με βιοποικιλότητα που συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών άνθρακα και ενισχύει την παροχή καλύτερων υπηρεσιών και αγαθών.
- **Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης του φυσικού τοπίου των περιφερειών.** Στοχεύει στην κοινή διαχείριση και εκμετάλλευση των αγροτικών και δασικών περιοχών σε μικρές περιοχές. Θα υλοποιηθεί από τους περιφερειακούς φορείς
- **Προστασία των χωριών** Πρόγραμμα ενίσχυσης της αντιπυρικής προστασίας κτισμάτων και περιβάλλοντος χώρου, δασικού ή αγροτικού άλλων χρήσεων (γεωργία, κτηνοτροφία κ.λ) σε χωριά που βρίσκονται σε δασικές περιοχές.
- **Πρόγραμμα προσαρμογής στο περιβάλλον.** Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σε μικρούς αγροτικούς οικισμούς για την τόνωση της φυσικής κλίμακας των κτιρίων και της προσαρμογής τους στη φυσιογνωμία της περιοχής που απευθύνεται σε ιδιοκτήτες αγροτικών κτισμάτων και ιδιώτες επενδυτές.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Αναμόρφωση του χάρτη των ευαίσθητων δασικών περιοχών (270 εκ. €)** Αύξηση της ανθεκτικότητας των ευάλωτων περιοχών στους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή κυρίως στις πυρκαγιές που καταστρέφουν τη βιοποικιλότητα μέσω δομικών αλλαγών στα μοντέλα ιδιοκτησίας και διαχείρισης αγροτικών γαιών. Επαναφορά των οικοσυστημάτων υπέρ της γεωγραφικής συνοχής, της οικονομίας και της επιστροφής πληθυσμών. Τρία μεγάλα έργα σε αυτή την επένδυση.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2:

Αναδιοργάνωση του συστήματος καταγραφής γης και παρακολούθησης χρήσεων γης.

Για να ξεπεραστεί η έλλειψη εθνικού μητρώου ιδιοκτησιών προωθείται η δημιουργία πλατφόρμας κτηματολογικών πληροφοριών διαμέσου της οποίας θα διασυνδέεται ο πολίτης, οι δημόσιες υπηρεσίες και το φορολογικό σύστημα. Οι πολίτες θα μπορούν εύκολα να εντοπίζουν για να καταγράφουν τις ιδιοκτησίες τους κάτι που θα επιτρέψει στη χώρα να ανταποκριθεί και σε διεθνείς υποχρεώσεις της όπως το πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και τη βιοποικιλότητα.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης ιδιοκτησιών και χρήσεων γης (86 εκ.)** Για

να αποκτήσει η χώρα σαφή γνώση της εικόνας του εδάφους της σε κτηματολογικό. Εντοπισμός των ιδιοκτησιών και των ορίων τους και χαρακτηρισμός της χρήσης τους. Ενιαία πλατφόρμα για πολίτες, επιχειρήσεις και δημόσιο, διασυνδεδεμένη με το φορολογικό σύστημα.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3:

Πρόληψη και καταπολέμηση των πυρκαγιών σε αγροτικές περιοχές. Μετά τις πυρκαγιές του 2017 με ανθρώπινα θύματα και ανυπολόγιστες καταστροφές ορίσθηκε ανεξάρτητη επιστημονική επιτροπή για την εκτίμηση του κινδύνου και προτάσεις αντιμετώπισης στο πλαίσιο της πολιτικής προστασίας. Προτάθηκαν δομικές αλλαγές στο σύστημα προστασίας, με έμφαση στην πρόληψη, τον πολλαπλασιασμό των παρατηρητηρίων, την αναβάθμιση της κατάρτισης δασοφυλάκων και πυροσβεστών, ο εκσυγχρονισμός και εμπλουτισμός των τεχνικών μέσων και η εμπλοκή τοπικών και περιφερειακών αρχών για την αύξηση της επαγρύπνησης του πληθυσμού, της διαπαιδαγώγησής του σε μέσα προφύλαξης και επίπεδα συναγερμού.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Δίκτυο ζωνών πυροπροστασίας (120 εκ. €)** Χαρτογράφηση του υφιστάμενου δικτύου ζωνών. Εγκαθίδρυση συστήματος αξιολόγησης των σημερινών διοικητικών εργαλείων δημιουργίας αντιπυρικών ζωνών και προσθήκης νέων σε ιδιωτική και κοινοτική γη, ταυτοποίηση των ιδιοκτητών και υπολογισμός των αποζημιώσεων για την απαλλοτρίωση.
- **Πόροι για την πρόληψη και κατάσβεση των αγροτικών πυρκαγιών (89 εκ. €)** Προμήθεια ελαφρών και μεσαίου μεγέθους ελικοπτέρων, οχημάτων, μηχανημάτων, εξοπλισμού και συστήματος ραντάρ ανίχνευσης πυρκαγιών.
- **Πρόγραμμα προστασίας δασών MAIS (50 εκ. €)** Επένδυση σε δράσεις πληροφόρησης και επαγρύπνησης για τον εκμηδενισμό των κινδύνων από τη συμπεριφορά των κατοίκων καθώς και προγράμματα αυτοπροστασίας και σχετικές υποδομές, με έμφαση στο ρόλο των τοπικών αγροτο-δασικών συλλόγων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

8. ΥΔΑΤΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 390 εκ € (3.5% των πόρων του άξονα, 2,3 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Στρατηγική παρέμβαση διαχείρισης των αποθεμάτων νερού στις περιφέρειες Αλγκράβρε, Αλεντέζου και Μαδέρας για την αντιμετώπιση των έντονων προβλημάτων λειψυδρίας που αντιμετωπίζουν.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Το Παγκόσμιο Ινστιτούτο Αποθεμάτων κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τις περιοχές νότια του ποταμού Τάγου, καθώς με βάση τα σενάρια της κλιματικής αλλαγής μέχρι το 2040 προβλέπεται μείωση του υετού στην περιοχή με σοβαρό αντίκτυπο στα αποθέματα νερού τόσο του ποταμού όσο και του υδροφόρου ορίζοντα. Στην τουριστική περιοχή της Αλγκάρβε η μείωση του ποσοστού υετού άρχισε από τα μέσα της 10ετίας του 1990, λόγω των μειωμένων βροχοπτώσεων, φτάνοντας σε ορισμένες περιπτώσεις σε μείωση 40%. Στην Αλεντέζου, οι επίμονες περίοδοι ξηρασίας δημιουργούν αντίστοιχα προβλήματα. Η Μαδέρα, λόγω της υδρομορφολογίας της, είναι μια περιοχή ιδιαίτερα ευαίσθητη στην κλιματική αλλαγή (αύξηση θερμοκρασίας, μείωση υετού) με τις ανάγκες για πόσιμο νερό και άρδευση των καλλιεργειών να αυξάνει εκθετικά.

C9. ΥΔΑΤΑ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΩΝ ΣΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΛΓΚΑΡΒΕ	M	
ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟ	E	200
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΩΝ ΜΑΔΕΡΑ	E	120
	Σύνολο συνιστώσας	390

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Υδάτων που περιλαμβάνει την αναθεώρηση του Στρατηγικού Σχεδίου για τα Απόθεμα Νερού και την Εξυγίανση Λυμάτων και Βρόχινου Νερού 2030 και των Σχεδίων Διαχείρισης των Υδρογραφικών Περιοχών Τάγου, Ριβείρας, Αλγκάρβε και Μαδέρας με στόχο την ανάσχεση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, τη διαθεσιμότητα των αποθεμάτων νερού και την αύξηση της ποιότητας των υπηρεσιών παροχής νερού. Η μεταρρύθμιση στοχεύει στην αποτελεσματική χρήση των αποθεμάτων και στην ανεύρεση συμπληρωματικών πηγών, στην κατάρτιση στρατηγικών για τις περιπτώσεις κρίσεων, στη μείωση των πλημμυρών, στην εκμετάλλευση του νερού για την παραγωγή ενέργειας, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ποιότητας.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

➤ Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων στην Αλγκάρβε (200 εκ. €)

Μείωση των απωλειών νερού στον αστικό τομέα με την αναβάθμιση των υποδομών και στον γεωργικό τομέα με πιο αποτελεσματικά συστήματα διανομής και συστήματα αισθητήρων για την

παρακολούθηση της κατανάλωσης. Ενίσχυση της διαχείρισης των υδάτων μέσω συστημάτων παρακολούθησης και ελέγχου. Συστήματα για την επαναχρησιμοποίηση μη πόσιμων υδάτων σε τομείς όπως ο τουρισμός και η γεωργία. Διασύνδεση συστημάτων παροχής νερού για την πλήρη εκμετάλλευση της χωρητικότητας των χώρων αποθήκευσης. Ενίσχυση της αφαλάτωσης.

➤ **Υδραυλικό Σύστημα Πολλαπλών Χρήσεων στο Κράτο (120 εκ. €)**

Πλωτή φάρμα φωτοβολταϊκών. Φράγμα και μονάδα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας. Σύστημα υδατοφράκτη, αντλίας και αγωγού για την συνένωση των ροών από το φράγμα του Πισάο. Διασύνδεση του φράγματος με την Ποδόα και Μεάντας. Υποδομές στις αγροτικές περιοχές (αντλίες, αποθηκευτικοί χώροι, δίκτυα διανομής, δίκτυα άρδευσης)

➤ **Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων Μαδέρα (70εκ. €)**

Βελτιστοποίηση της χρήσης των υπαρχόντων πόρων, μείωση των απωλειών, απορρόφηση πλεονάζοντος αποθέματος από τα διάφορα κανάλια, εγκαταστάσεις αφαλάτωσης, παρεμβάσεις στο αστικό δίκτυο ύδρευσης του Πόρτο Σάντο για τη μείωση απωλειών.

Άξονας 2 - ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

1. ΘΑΛΑΣΣΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 252 εκ € (8% των πόρων του άξονα, 1.5 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Η ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής, συνεκτικής και συμπεριληπτικής θαλάσσιας οικονομίας, απανθρακοποιημένης και βιώσιμης. Η συνιστώσα θα συμβάλει στις ευκαιρίες ανάπτυξης του παραγωγικού δυναμικού, εγγυώμενη συνθήκες ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της επιχειρηματικότητας που συνδέεται με τη θάλασσα και φιλοδοξώντας να καταπολεμήσει τους θύλακες φτώχειας στις παραθαλάσσιες κοινότητες κι να εξασφαλίσει ένα περιβάλλον ανταγωνιστικό και συνεκτικό, προσαρμοσμένο στην κλιματική και ψηφιακή μετάβαση.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η προώθηση ενός αναπτυξιακού μοντέλου βασισμένου στην μπλε βιοοικονομία που – πέρα από τη διασφάλιση διατροφικής ασφάλειας – θα ενισχύσει την προσπάθεια για δραστηριότητες με μικρότερο κλιματικό αποτύπωμα στην κατεύθυνση της απανθρακοποίησης.

C10. ΘΑΛΑΣΣΑ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
Ανάπτυξη μπλε οικονομίας	M	
ΔΙΚΤΥΟ ΜΠΛΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (φυσικό και virtual) (logistics, storage, monitoring, διασύνδεση με Πανεπιστήμια και εταιρείες)	E	87
ΨΗΦΙΑΚΗ/ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΛΙΕΙΑ	E	21
ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΝΑΥΤΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ για την προστασία των πόρων και της περιοχής του Ατλαντικού	E	112
ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΑΖΟΡΩΝ	E	32
	Σύνολο συνιστώσας	252

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Μεταρρύθμιση του Οικοσυστήματος υποστήριξης υποδομών Μπλε Οικονομίας, εναρμονισμένη με την Εθνική Στρατηγική για τη Θάλασσα 2021-2030. Η βελτίωση των υποδομών και των συνθηκών στα λιμάνια είναι ζωτική για να επιβεβαιώσει η χώρα τη γεωστρατηγική της σημασία στον ευρωατλαντικό άξονα και να αξιοποιήσει τους υπάρχοντες πλουτοπαραγωγικούς πόρους. Η εγγύτητα προς τη θάλασσα εξυπηρετεί την ανάπτυξη δραστηριοτήτων κρίσιμων για τη μπλε οικονομία, όπως η μπλε βιοοικονομία, η υδατοκαλλιέργεια και η επεξεργασία αλιευμάτων, η ψηφιακή και ρομποτική διαχείριση των θαλασσών.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Μπλέ κόμβος, Δίκτυο Υποδομών για την Μπλέ Οικονομία. (87 εκ. €)** Επένδυση σε εθνικά συγκροτήματα παράκτιων υποδομών (υφισταμένων και νέων) με ζώνες εργαστηρίων, δοκιμών και μοντελοποίησης. Ανάπτυξη επιχειρήσεων σε κοινή πλατφόρμα στον τομέα της μπλε βιοοικονομίας και στα άλλα πεδία που θα προκύψουν από την απανθρακοποίηση της θαλάσσιας οικονομίας. Στενή σύνδεση με τα Πανεπιστήμια ώστε να ενισχυθεί η διασύνδεση μεταξύ της υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης με τις ανάγκες της οικονομίας της θάλασσας και των τάσης για νέα, ψηφιακά και φιλικά προς το περιβάλλον οικονομικά μοντέλα.
- **Πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και ασφάλεια στη βιομηχανία αλιευμάτων (21 εκ. €)** Μείωση των επιπτώσεων στο θαλάσσιο οικοσύστημα, νέα προϊόντα και διαδικασίες παραγωγής, ανάπτυξη επιχειρηματικού μοντέλου βασισμένου στην κυκλική οικονομία, ενεργειακή αποδοτικότητα. Εκσυγχρονισμός του αλιευτικού στόλου ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας και η πιστοποίηση της ποιότητας των αλιευμάτων.

- **Κέντρο Επιχειρήσεων Ατλαντικής Άμυνας (112 εκ €)** Στόχος είναι η προστασία των αλυσίδων αξίας από τη μόλυνση, τα ατυχήματα και τις παράνομες δραστηριότητες και κυρίως την παράνομη αλιεία.
- **Ανάπτυξη του «Θαλάσσιου Συμπλέγματος Αζορών» (32 εκ. €)** Βελτίωση σταθερών και κινητών υποδομών με σκοπό την έρευνα και τη διασύνδεση με την οικονομία στα πεδία των αλιευμάτων της ιχθυοκαλλιέργειας, της θαλάσσιας βιοτεχνολογίας, των βιοϋλικών και των ορυκτών, της ναυτικής τεχνολογίας.

2. Απανθρακοποίηση της Βιομηχανίας

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 715 εκ € (23% των πόρων του άξονα, 4,2 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Η απανθρακοποίηση της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων και η προώθηση της αλλαγής παραδείγματος στη χρήση των ενεργειακών πόρων. Επιτάχυνση της μετάβασης σε μια οικονομία ουδέτερη ως προς τον άνθρακα και ταυτόχρονα προώθηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της απανθρακοποίησης, της μείωσης κατανάλωσης ενέργειας και προτίμησης ενδογενών ενεργειακών πηγών.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Παρά το ότι η Πορτογαλία έχει δεσμευτεί να επιτύχει ουδετερότητα ως προς τον άνθρακα μέχρι το 2050, η ενεργειακή κατανάλωση της πρωτευόντως ενεργειακής οικονομίας είναι 10 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τον ΜΟ της Ευρώπης των 28. Ο βιομηχανικός τομέας οφείλει να συμβάλλει πατά στον εθνικό στόχο της μείωσης εκπομπών από 45% έως 55%.

C11. ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ Μεταρρύθμιση ή Επένδυση εκ. €

ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	M	
ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	E	715
	Σύνολο συνιστώσας	715

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ:

1. Προώθηση της απανθρακοποίησης μέσω εξηλεκτρισμού, χρήσης ΑΠΕ και εναλλακτικών καυσίμων
2. Ενεργειακή αποδοτικότητα μέσω εφαρμογής νέων τεχνολογιών

3. Υιοθέτηση καινοτόμων και πιο καθαρών μεθόδων παραγωγής, προώθηση της ψηφιοποίησης.
4. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας στη βιομηχανία
5. Προώθηση της Έρευνας και Ανάπτυξης του τομέα.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Απανθρακοποίηση της Βιομηχανίας (715 εκ. €)** Χρηματοδότηση προγραμμάτων σε 4 πεδία:
 - Διαδικασίες και χρήση τεχνολογιών χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος. Περιλαμβάνονται νέες πρώτες ύλες, καύσιμα από απορρίμματα και βιομάζα, μέτρα επιχειρηματικής συμβίωσης και κυκλικής οικονομίας.
 - Μέτρα ενεργειακής αποδοτικότητας ώστε να μειωθεί ταυτόχρονα η ενεργειακή κατανάλωση και η εκπομπή αερίων θερμοκηπίου, σε συνδυασμό με την χρήση συστημάτων παρακολούθησης και διαχείρισης κατανάλωσης ενέργειας.
 - Χρήση ανανεώσιμων πηγών και αποθήκευσης ενέργειας.
 - Υποστήριξη της εκπαίδευσης των επιχειρήσεων και της ανάπτυξης πληροφοριακών και υποστηρικτικών εργαλείων.

3. ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ- ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 145 εκ € (5% των πόρων του άξονα, 0,8 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Ανάπτυξη των αναγκαίων κινήτρων για την αλλαγή παραδείγματος ώστε να επιταχυνθεί η παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας από βιολογικές πρώτες ύλες ως εναλλακτικές των ορυκτών

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η μείωση εκπομπής αερίων θερμοκηπίου κατά 85 % μέχρι το 2050 σε σχέση με το 2005, προϋποθέτει την μετάβαση από τη λογική της γραμμικά αναπτυσσόμενης οικονομίας στη λογική της κυκλικής, χαμηλού άνθρακα οικονομίας με χρήση των φυσικών πόρων με βιώσιμο τρόπο.

C.12 ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ- ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
--	----------------------------	-------

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ- ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	M	
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ (ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΔΥΣΗΣ, ΥΠΟΔΗΣΗΣ, ΦΥΣΙΚΗΣ ΡΗΤΙΝΗΣ)	E	145
	Σύνολο συνιστώσας	145

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Βιώσιμη Βιοοικονομία

Αναπτύσσεται το σχέδιο Δράσης που θα τεθεί σε δημόσια διαβούλευση και περιλαμβάνει 5 πεδία παρέμβασης:

- Ενθάρρυνση βιώσιμης παραγωγής και έξυπνης χρήσης τοπικά παραγόμενων βιολογικών πρώτων υλών
- Προώθησης της έρευνας και καινοτομίας ενισχύοντας και αναγνωρίζοντας το εθνικό επιστημονικό και τεχνολογικό ανθρώπινο δυναμικό υψηλού επιπέδου
- Ανάπτυξη κυκλικής και βιώσιμης βιομηχανίας καινοτομίας στην αλυσίδα αξίας και στην παραγωγική διαδικασία.
- Πληροφόρηση, εκπαίδευση και κατάρτιση της κοινωνίας
- Μηχανισμός παρακολούθησης και αξιολόγησης. Κατανόηση των ορίων των οικοσυστημάτων και προώθηση της πιστοποίησης.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

➤ **Βιοοικονομία (145 εκ. €)** Χρήση βιολογικών πρώτων υλών ως εναλλακτική στις ορυκτές πρώτες ύλες σε 3 τομείς εξασφαλίζοντας αύξηση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων.

1. Υφάσματα και ένδυση

- Νέες παραγωγικές διαδικασίες ώστε να χρησιμοποιούνται η δασική βιομάζα και εναλλακτικές φυτικές ίνες (φύλλα ανανά και μπανάνας, κάνναβη, ρύζι)
- Κυκλικότητα, χρήση ανακυκλωμένων υλικών, διαχείριση απορριμμάτων.
- Βιωσιμότητα, επένδυση στην ανάπτυξη παραγωγικών διαδικασιών που επιτρέπουν την επανάχρηση των προϊόντων πολλές φορές.
- Πληροφόρηση της κοινωνίας με στόχο τη συνειδητοποίηση της σημασίας της υπεύθυνης παραγωγής και κατανάλωσης σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας και την τελική κατανάλωση.

2. Υπόδηση:

- Χρήση ανακυκλωμένων υλικών και παραπροϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα και

βιομάζας

- Υπόδηση του μέλλοντος – προώθηση νέων διαφοροποιημένων προϊόντων μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας
- Διαχείριση υπολειμμάτων και κυκλική οικονομία
- Εξελιγμένες τεχνολογίες παραγωγής.
- Πληροφόρηση και εκπαίδευση της κοινωνίας.

3. Φυσική ρητίνη

- Προώθηση της εθνικής παραγωγής φυσικής ρητίνης, ώστε να εξασφαλιστεί επάρκεια για τη βιομηχανία, βιώσιμη διαχείριση των δασών, μείωση των πυρκαϊών και ανάπτυξη του αγροτικού κόσμου
- Ενδυνάμωση της βιομηχανίας ρητίνης ώστε να παράγει προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας
- Θετική διαφοροποίηση της φυσικής ρητίνης και των προϊόντων της με επικοινωνία ενός «Ιβηρικού Σήματος» και δημιουργία ενός marketing plan για τον τελικό καταναλωτή.

4. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ. ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 610 εκ € (20% των πόρων του άξονα, 3,6 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

Βασικός στόχος: Η ανακαίνιση και ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων διαφόρων χρήσεων, κάτι που θα αποφέρει ανυπολόγιστα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη σε φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η Πορτογαλία, έχοντας βάλει στόχο την ενεργειακή ουδετερότητα το 2050, οφείλει να προωθήσει την μείωση των εκπομπών άνθρακα των κτιρίων, την ενεργειακή τους αποδοτικότητα και τον προοδευτικό πλήρη εξηλεκτισμό τους. Σε ό,τι αφορά στις κατοικίες, αυτή η εξέλιξη, εκτός του περιβαλλοντικού οφέλους, συμβάλλει και στη μείωση της ενεργειακής φτώχειας και τη στήριξη των πιο ευάλωτων καταναλωτών.

Η ενεργειακή και γενικότερη ανανέωση του κτιριακού αποθέματος θα μειώσει τη μόλυνση, θα μειώσει την ενεργειακή εξάρτηση της χώρας, θα βελτιώσει την ποιότητα αέρα στο εσωτερικό των σπιτιών επιδρώντας θετικά στην υγεία και την αποδοτικότητα, θα μειώσει την κατανάλωση ύδατος που συνδέεται με την ενεργειακή κατανάλωση και θα αυξήσει τη διάρκεια ζωής των

κτιρίων. Τέλος, αναμένεται να τονώσει την αγορά και την εργασία στον τομέα της οικοδομής και της παραγωγής των απαραίτητων υλικών.

<u>C.13 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΤΗΡΙΩΝ</u>	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ	M	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΕΩΣ ΤΟ 2030	M	
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	M	
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ	E	300
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	E	240
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	E	70
	Σύνολο συνιστώσας	610

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ:

- 1. Μακροπρόθεσμη Στρατηγική Ανακαίνισης κτιρίων.** Αποσκοπεί στην προοδευτική μείωση των εκπομπών άνθρακα από τα κτίρια, κυρίως τις κατοικίες, που καταναλώνουν το 30% της συνολικής ενέργειας, πάντοτε σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της ενεργειακής φτώχειας στους πιο ευάλωτους.
- 2. Πρόγραμμα Ενεργειακής Αποδοτικότητας των δημόσιων κτιρίων έως το 2030:** Αποσκοπεί στην μείωση, κατά 40%, της κατανάλωσης ενέργειας στα δημόσια κτίρια και υπηρεσίες, την υιοθέτηση λύσεων ενεργειακής αυτοεξυπηρέτησης, τη μείωση κατά 20% της κατανάλωσης νερού και κατά 20% της κατανάλωσης αναλώσιμων
- 3. Μακροπρόθεσμη Εθνική Στρατηγική καταπολέμησης της ενεργειακής φτώχειας.** Στοχεύει στη διασφάλιση μιας δίκαιης, δημοκρατικής και συνεκτικής μετάβασης με ενίσχυση του ρόλου των πολιτών ως ενεργού παράγοντα απανθρακοποίησης, τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, τη δημιουργία μέσων προστασίας των πιο ευάλωτων και τον περιορισμό των περιφερειακών ενεργειακών ανισοτήτων

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (εξυπηρετούν συγχρόνως τις τρεις μεταρρυθμίσεις):

- **Ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων κατοικιών (300 εκ. €)** Περιλαμβάνονται ενισχύσεις από το Ταμείο Περιβάλλοντος για την ανακαίνιση του οικιστικού αποθέματος με χρήση βιοκλιματικών λύσεων (πράσινες ταράτσες και προσόψεις κ.λπ), τη μείωση της κατανάλωσης ανά κατοικία, την ευρεία χρήση οικολογικών, βιοδιασπώμενων και ανακυκλούμενων υλικών, την παροχή ρεύματος από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- **Ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων κεντρικής κυβέρνησης (240 εκ. €)** Αφορά στην ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων της κεντρικής κυβέρνησης, σχολείων και πανεπιστημίων, με ενθάρρυνση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ίδιους πόρους, ανανεώσιμους, κατά το πρότυπο των κατοικιών.
- **Ενεργειακή αποδοτικότητα κτιρίων παροχής υπηρεσιών στο κοινό (70 εκ. €)** Αφορά στα δημόσια κτίρια παροχής υπηρεσιών κάθε είδους και περιλαμβάνει την προώθηση λύσεων όπως στις περιπτώσεις των κατοικιών και των κυβερνητικών κτιρίων.

5. ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΠΕ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 370 εκ € (12% των πόρων του άξονα, 2.2 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Η προώθηση της ενεργειακής μετάβασης και απανθρακοποίησης μέσω της χρήσης υδρογόνου και άλλων αερίων από ανανεώσιμες πηγές καθώς και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις αυτόνομες περιοχές της Πορτογαλίας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η Πορτογαλία βρίσκεται στην 5^η θέση ανάμεσα στις 28 χώρες της ΕΕ στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ωστόσο, η έμφαση είχε δοθεί κυρίως στην ηπειρωτική Πορτογαλία και όχι στις αυτόνομες περιφέρειες. Συνεπώς η συνιστώσα έχει δύο διαστάσεις με τον ίδιο βέβαια απώτερο σκοπό: α) παραγωγή υδρογόνου και άλλων αερίων από ανανεώσιμες πηγές και β) ενσωμάτωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην περιφέρεια.

C.14 ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΠΕ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΥΔΡΟΓΟΝΟ	M	
ΥΔΡΟΓΟΝΟ ΚΑΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΑ ΑΕΡΙΑ	E	185

ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΟ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ ΤΗΣ ΜΑΔΕΡΑΣ	E	69
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΖΟΡΩΝ	E	116
	Σύνολο συνιστώσας	370

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Εθνική Στρατηγική για το Υδρογόνο η οποία έχει ήδη δημοσιευθεί και περιλαμβάνει δέσμη μέτρων και στόχων ώστε μέρος της ενεργειακής κατανάλωσης μέχρι το 2030 να καλύπτεται από τη χρήση υδρογόνου και άλλων αερίων από ανανεώσιμες πηγές.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Υδρογόνο και ανανεώσιμα αέρια (185 εκ. €)** παραγωγή ανανεώσιμων αερίων 264 MW μέσω τεχνολογιών όπως είναι η ηλεκτρόλυση, οι θερμοχημικές, υδροθερμικές και βιολογικές διεργασίες, ο εμπλουτισμός του βιοαερίου με χρήση βιομάζας, η μεθανοποίηση.
- **Ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια στο Αρχιπέλαγος της Μαδέρας (69 εκ. €)** δημιουργία συνθηκών και νομικού πλαισίου για τη μεγιστοποίηση παραγωγής και χρήσης ανανεώσιμης ηλεκτρικής ενέργειας. Εκμετάλλευση υδατικών πόρων, συστημάτων μπαταριών, χρήση έξυπνων δικτύων ενέργειας.
- **Ενεργειακή Μετάβαση Αζορών (116 εκ. €)** με αύξηση της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας από γεωθερμία, με εγκατάσταση αιολικών και φωτοβολαϊκών πάρκων, συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας.

6. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 967 εκ € (32% των πόρων του άξονα, 5,8 % της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Η ανανέωση των στόλων, η επέκταση των δικτύων και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών μαζικής μεταφοράς με στόχο α) την αύξηση της χρήσης τους από όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες και τη μείωση της μεμονωμένης μετακίνησης με αυτοκίνητο, β) τη διασύνδεση της περιφέρειας με τα κέντρα δραστηριότητας (π.χ. πρόσβαση σε υπηρεσίες και εργασία) και γ) τη μείωση κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας και εκπομπής καυσαερίων για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής αποτελεσματικότητας και της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Στον τομέα των μεταφορών οι στόλοι είναι γερασμένοι και ενεργοβόροι, καταναλώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό πρωτογενούς ενέργειας και αποτελούν τη βασική πηγή εκπομπής καυσαερίων. Τα παραπάνω επιδεινώνονται από το γεγονός ότι ο πιο δημοφιλής

τρόπος μετακίνησης των Πορτογάλων είναι το αυτοκίνητο, σε πολλές περιπτώσεις όμως γιατί δεν παρέχεται η απαιτούμενη διασύνδεση με τα μέσα μεταφοράς.

C.15 ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μεταρρύθμιση ή Επένδυση εκ. €

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	M	
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΜΕΤΡΟ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ	E	304
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΜΕΤΡΟ ΠΟΡΤΟ	E	299
LIGHT ΜΕΤΡΟ ΟΔΙΒΕΛΑΣ-ΛΟΥΡΕΣ	E	250
ΓΡΑΜΜΗ ΜΠΟΑΒΙΣΤΑ - ΙΜΠΕΡΙΟ	E	66
ΑΠΑΝΘΡΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	E	48
	Σύνολο συνιστώσας	967

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Ενίσχυση της τρέχουσας προσπάθειας αναβάθμισης των μέσων μαζικής μεταφοράς, η οποία έχει ήδη ξεκινήσει από το 2019 με διάφορα προγράμματα (μείωση τιμολογίων, ενίσχυση δρομολογίων, ανανέωση στόλων, φορολογικές απαλλαγές, ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης (σημεία φόρτισης, φοροαπαλλαγές για αγορά ηλεκτροκίνητων οχημάτων))

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Επέκταση μετρό Λισαβόνας (304 εκ €)** επέκταση γραμμής με 4 σταθμούς
- **Επέκταση μετρό Πόρτο (299 εκ €)** νέα γραμμή με 8 σταθμούς
- **Light Μετρό Οδιβέλας-Λούρες (250 εκ €)** διασύνδεση 12km ανάμεσα σε Οδιβέλας και Λισαβόνα
- **Γραμμή Μποαβίστα Ιμπέριο (66 εκ €)** νέα γραμμή 3.8km με χρήση ηλεκτροκίνησης ή κίνησης με τεχνολογίες υδρογόνου.
- **Απανθρακοποίηση των Μέσων Μαζικών Μεταφορών (48 εκ €)** αγορά 145 «καθαρών» λεωφορείων

Άξονας 3 - ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 4.0

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 650 εκ € (26,4% των πόρων του άξονα, 3,9% της συνολικής χρηματοδότησης των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Η ενδυνάμωση των επιχειρήσεων μέσω της ψηφιακής κατάρτισης των εργαζομένων, τον εκσυγχρονισμό των επιχειρησιακών μοντέλων και διαδικασιών παραγωγής, την ψηφιοποίηση των ροών εργασίας, τη δημιουργία ψηφιακών καναλιών για τη διαχείριση/πώληση προϊόντων και υπηρεσιών, την υιοθέτηση κουλτούρας πειραματισμού και την ενσωμάτωση καινοτόμων τεχνολογιών, καθώς και την ενδυνάμωση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η έλλειψη ψηφιακής κατάρτισης των εργαζομένων και η ψηφιακή υστέρηση σε τεχνολογίες και υποδομές των επιχειρήσεων με κίνδυνο τον αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο όπως διαμορφώνονται σήμερα μέσω της ψηφιακής μετάβασης.

C16. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΣ 4.0

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Ψηφιακής Μετάβασης	M	
ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	E	100
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	E	450
ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	E	100
	Σύνολο συνιστώσας	650

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Ψηφιακής Μετάβασης το οποίο εστιάζει στην ψηφιακή συμπερίληψη των πολιτών μέσω της εκπαίδευσης και την ψηφιοποίηση κράτους και επιχειρήσεων. Η μεταρρύθμιση αφορά στην επικαιροποίηση των ενοτήτων του σχεδίου που αφορούν εργαζομένους και επιχειρήσεις, μέσω του καθορισμού ρυθμιστικών πλαισίων που προωθούν την ιδιωτικότητα, την

κυβερνοασφάλεια, την εκμετάλλευση των δεδομένων, τη συνδεσιμότητα, τις υποδομές και τις καινοτόμες τεχνολογίες.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Ψηφιακή Κατάρτιση (100 εκ. €)** μέσω της υλοποίησης της **Ψηφιακής Ακαδημίας**, ψηφιακής πλατφόρμας για την αξιολόγηση των προσόντων βάση συγκεκριμένου θεσμοθετημένου πλαισίου προσόντων, τη δημιουργία εξατομικευμένου πλάνου κατάρτισης και την παροχή του κατάλληλου ψηφιακού υλικού, αλλά και σε συνδυασμό με κλασικές μορφές κατάρτιση (με φυσική παρουσία).
- **Ψηφιοποίηση των Επιχειρήσεων (450 εκ. €)** με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και την αυτοματοποίηση διαδικασιών με στόχο την επανατοποθέτηση τους στο ψηφιακό περιβάλλον του σήμερα μέσω :
 - Εθνικού Δικτύου Test Beds που θα παρέχει τις απαραίτητες υποδομές και συνθήκες για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών,
 - Ενεργοποίηση καναλιών ηλεκτρονικού εμπορίου ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
 - Ψηφιοποίηση των επιχειρηματικών μοντέλων
 - Υποστήριξη της Επιχειρηματικότητας για startups μέσω 3 προγραμμάτων: “Voucher for Startups - New Green and Digital Products”, “Strengthening the national structure for entrepreneurship” και “Vale for Incubators / Accelerators”.
- **Επιτάχυνση της Ψηφιακής Μετάβασης (100 εκ. €)** μέσω :
 - Δομών Ψηφιακής καινοτομίας (Digital Innovation Hubs) που θα διευκολύνουν την ενσωμάτωση τεχνολογιών όπως αυτές της Τεχνητή Νοημοσύνης και της Κυβερνοασφάλειας από τις επιχειρήσεις
 - Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης με χρήση ψηφιακών υπογραφών
 - Πλατφορμών πιστοποίησης για κυβερνοασφάλεια, ιδιωτικότητα, χρηστικότητα και βιωσιμότητα

2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 406 εκ € (16,5% των πόρων του άξονα, 2,5% της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση του συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης για αύξηση της βιωσιμότητας και της διαφάνειας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Το υψηλό χρέος της χώρας, οι αυξημένες ανάγκες για σχεδιασμό και έλεγχο των δημοσίων πόρων και δαπανών, η ανεπαρκής εκμετάλλευση της δημόσιας περιουσίας, η πολυπλοκότητα του συστήματος φορολογικών παροχών, η πίεση που υπέστη το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης κατά την πανδημία.

C17. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	M	
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	E	163
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ	E	43
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	E	200
	Σύνολο συνιστώσας	406

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Η μεταρρύθμιση θα αφορά στην υλοποίηση των σχετικών συστάσεων της ΕΕ και στη δημιουργία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου για τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και δημόσιων συμβάσεων με στόχο την αύξηση της διαφάνειας, την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων πολιτικών, την ολοκληρωμένη/συνολική διοικητική και οικονομική διαχείριση του κράτους, την αξιοποίηση της περιουσίας του δημοσίου, την αποτελεσματική λειτουργία του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Πληροφοριακά Συστήματα Δημοσιονομικής Διαχείρισης (163 εκ. €):** Η επένδυση αυτή αποτελεί την υλοποίηση του νομικού πλαισίου που θα καθοριστεί στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης. Το αποτέλεσμα της θα είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου εσόδων-εξόδων.
- **Εκσυγχρονισμός των υποδομών και της λειτουργικότητας του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης της Δημόσιας Περιουσίας (43 εκ. €)**
- **Ψηφιακή μετάβαση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (200 εκ. €)** μέσω του επανασχεδιασμού του.

3. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 267 εκ. € (10,9% των πόρων του άξονα, 1,7% της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ. €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Αποτελεσματικότερη συνεργασία κράτους με πολίτες/επιχειρήσεις, μείωση των διοικητικών και κανονιστικών εμποδίων για την αδειοδότηση και λειτουργία των επιχειρήσεων, αποτελεσματική και αποδοτική επίλυση διαφορών πολιτών, επιχειρήσεων, πιστωτικών/οικονομικών οντοτήτων και δημόσιας διοίκησης (ρυθμιστικών αρχών και φορολογικής διοίκησης).

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Παρόλο που το πορτογαλικό σύστημα δικαιοσύνης τα τελευταία χρόνια έχει καταστεί αποτελεσματικότερο, η πανδημία και η ύφεση εγκυμονεί τον κίνδυνο αύξησης των επιχειρήσεων και πολιτών με οικονομικά προβλήματα, αύξησης των χρεών και των διαδικασιών συλλογής και ρύθμισής τους, των δικαστικών διαμαχών. Τα προβλήματα αυτά θα δημιουργήσουν αυξημένο φόρτο για το σύστημα, επιδεινώνοντας τις αδυναμίες του με αποτέλεσμα την αύξηση του χρόνου επίλυσης των προβλημάτων και ολοκλήρωσης των δικαστικών διαδικασιών.

C.18 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Μεταρρύθμιση ή Επένδυση

εκ. €

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

M

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

E

267

Σύνολο συνιστώσας

267

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την πραγματοποίηση μελέτης και την κατάρτιση σχεδίου για τις αναγκαίες νομικές/ρυθμιστικές αλλαγές καθώς και την ψηφιακή τους διάσταση (π.χ. ψηφιοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, διαλειτουργικότητα μεταξύ υπηρεσιών κλπ.) ώστε οι διαδικασίες να απλουστευθούν και να επιταχυνθούν με στόχο τη μείωση των εκκρεμών υποθέσεων, την αύξηση των υποθέσεων με θετική έκβαση (ανάκαμψη επιχειρήσεων με δάνεια και οφειλές), την απλοποίηση του νομικού πλαισίου και των διαδικασιών με τη δημόσια διοίκηση, προκειμένου η δικαιοσύνη να δρα σαν καταλύτης στην δραστηριότητα πολιτών και επιχειρήσεων και όχι σαν τροχοπέδη.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Οικονομική Δικαιοσύνη & Επιχειρησιακά περιβάλλοντα (267 εκ. €)** μέσω της υλοποίησης ψηφιακών πλατφορμών οι οποίες θα ενσωματώνουν τη σχετική νομοθεσία και θα πραγματοποιούν τις διαδικασίες ψηφιακά, γρήγορα και αποτελεσματικά, και μέσω της ενίσχυσης των υποδομών και του τεχνολογικού εξοπλισμού
 - **Ψηφιακά Δικαστήρια**
 - Ανάπτυξη των συστημάτων διαδικασιών Magistratus και MP Codex, για δικαστές και εισαγγελείς αντίστοιχα, σε όλα τα δικαστήρια
 - Πλατφόρμα υποστήριξης Χρεωκοπιών και Ανάκαμψης Επιχειρήσεων και Πολιτών
 - 2^η φάση του προγράμματος Tribunal με την υλοποίηση online και απομακρυσμένων υπηρεσιών για τους πολίτες και την υποστήριξη της περιφερειακής αυτοδιοίκησης (Comarcas).
 - **Ψηφιακές Πλατφόρμες Κύκλου Ζωής Πολιτών και Επιχειρήσεων**
 - Μητρώο επιχειρήσεων Empresa 2.0
 - Ενοποιημένο Μητρώο (πολιτών, επιχειρήσεων, κτηρίων, εθνικοτήτων κλπ.)
 - Κάρτα Πολίτη
 - Νέες ψηφιακές υπηρεσίες και επανασχεδιασμός υπαρχόντων
 - **Ψηφιακές Πλατφόρμες Εγκληματολογικών και Δικαστικών ερευνών**
 - **Ψηφιακές Πλατφόρμες Διαχείρισης Δεδομένων (βιομετρικά δεδομένα, διαχείριση αρχείων, δείκτες και στατιστικά κλπ.)**
 - **Υποδομές/τεχνολογικός εξοπλισμός**

4. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 578 εκ € (23.5% των πόρων του άξονα, 3.5% της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Ποιοτικότερες, αποτελεσματικότερες υπηρεσίες για τον πολίτη και τις επιχειρήσεις μέσω ενός εκσυγχρονισμένου ψηφιοποιημένου συστήματος δημόσιας διοίκησης που θα προσφέρει στη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

C.19 ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ, ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ, ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑ**Μεταρρύθμιση ή
Επένδυση εκ. €**

ΨΗΦΙΑΚΕΣ, ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	M	
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	M	
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	M	
ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ, ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΙΟ ΔΗΜΟΦΙΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ, ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΟΥΣ	E	188
ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΕ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ & ΧΡΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	E	70
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΟΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	E	46
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ, ΑΣΦΑΛΗ, ΚΟΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΨΗΦΙΑΚΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	E	83
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	E	88
ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΕ ΜΑΔΕΡΑ ΚΑΙ ΑΖΟΡΕΣ	E	103
	Σύνολο συνιστώσας	578

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Η πανδημία και οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειές της ανέδειξαν τα προβλήματα στην αλληλεπίδραση των πολιτών με το κράτος και τη δημόσια διοίκηση και απέδειξαν ότι ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό σύστημα δημόσιας διοίκησης είναι εξαιρετικά σημαντικό για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα μιας χώρας εφόσον παρέχει ποιοτικές, κατανοητές και προσβάσιμες δημόσιες υπηρεσίες σε όλους, μειώνει τα διοικητικά εμπόδια για επιχειρήσεις και επενδυτές και διαχειρίζεται αποτελεσματικά τους δημόσιους πόρους.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 1: Ψηφιακές, απλοποιημένες, συμπεριληπτικές υπηρεσίες για πολίτες και επιχειρήσεις Βασίζεται σε 4 πυλώνες: α) προώθηση συντονισμένου ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, β) προώθηση λύσεων βασισμένων σε τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους, γ) διαχείριση δεδομένων με ασφάλεια και διαφάνεια, δ) ενίσχυση του εθνικού πλαισίου κυβερνοασφάλειας.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2: Οργανωτική και λειτουργική μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης Συγκέντρωση των κυβερνητικών γραφείων και παροχή υπηρεσιών σε μοναδικό φυσικό σημείο πρόσβασης, ενίσχυση των στρατηγικών λειτουργιών και υπηρεσιών κατόπιν μελέτης και σχεδιασμού, μείωση της γραφειοκρατίας στην αλληλεπίδραση μεταξύ των δομών της δημόσιας διοίκησης.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Μοναδικό ψηφιακό σημείο εξυπηρέτησης (188 εκ. €)** για πολίτες εντός Πορτογαλίας και του εξωτερικού αλλά και για επιχειρήσεις, **κέντρο εξυπηρέτησης, επανασχεδιασμός των πιο δημοφιλών υπηρεσιών και ενίσχυση του δικτύου παροχής τους** (καταστήματα και χώροι εξυπηρέτησης πολιτών).
- **Βιώσιμες υπηρεσίες βασισμένες σε διαλειτουργικότητα, κοινή και ανοιχτή χρήση δεδομένων και κοινές υποδομές για την αύξηση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας (70 εκ. €)**
- **Ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας (46 εκ. €)** μέσω της υλοποίησης εθνικού πλαισίου κυβερνοασφάλειας και την εφαρμογή του στα πληροφοριακά συστήματα, αυξημένης ασφάλειας όσον αφορά τη διαχείριση του κύκλου ζωής της πληροφορίας και προγραμμάτων κατάρτισης.
- **Αποτελεσματικά, ασφαλή, κοινής χρήσης ψηφιακά κρίσιμα συστήματα (83 εκ. €)** με την ενίσχυση του κρατικού Δικτύου Επικοινωνίας Εκτάκτων Αναγκών, την ανανέωση των πληροφοριακών συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των συνόρων, συγχώνευση διπλότυπων γραφειοκρατικών διαδικασιών στα σώματα ασφαλείας
- **Ψηφιοποίηση των περιφερειακών συστημάτων δημόσιας διοίκησης σε Μαδέρα και Αζόρες (103 εκ. €)** για την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 3: Κατάρτιση εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση για την ενίσχυση των ψηφιακών τους δεξιοτήτων και δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για πιο ευέλικτους τρόπους εργασίας.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ:

- **Εκπαίδευση/Κατάρτιση εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση (88 εκ. €)** ώστε να μπορούν να εργαστούν εκμεταλλεόμενοι τις επερχόμενες αλλαγές. Περιλαμβάνει προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων σε λογισμικά και εργαλεία και προγράμματα πρακτικής άσκησης νέων αποφοίτων της ανώτατης εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση εμπειρίας και τη μεταφορά της νέας γνώσης, προερχόμενης από τον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και από τη νέα γενιά, στους εργαζομένους. Προώθηση της τηλεεργασίας και της δημιουργίας συνεργατικών χώρων εργασίας σε ολόκληρη την επικράτεια, ενισχύοντας την περιφερειακή συνοχή.

5. ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΡΩΝ: 559 εκ € (22,7% των πόρων του άξονα, 3,4% της συνολικής χρηματοδότησης του Ταμείου των 16.644 εκ €). Όλο το ποσό προέρχεται από επιχορηγήσεις.

ΣΤΟΧΟΣ: Ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος με την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών σε επίπεδο υποδομών, προγραμμάτων σπουδών (είτε σαν αυτόνομο αντικείμενο είτε οριζόντια υπό τη μορφή εργαλείων στο πλαίσιο άλλων μαθημάτων), ψηφιακού εγγραμματισμού των μαθητών, εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Η έλλειψη ψηφιακής εκπαίδευσης μαθητών, εκπαιδευτικών, λοιπού προσωπικού, οι ανεπαρκείς υποδομές στα σχολεία (πρόσβαση στο διαδίκτυο, υπολογιστές, ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, πλατφόρμες τηλεεκπαίδευσης κλπ.), οι ανισότητες και διακρίσεις στην πρόσβαση στην εκπαίδευση και στη χρήση της τεχνολογίας όπως τις ανέδειξε και η πανδημία.

C.20 ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

	Μεταρρύθμιση ή Επένδυση	εκ. €
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	M	
ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	E	500
ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΖΟΡΕΣ	E	38
ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΜΑΔΕΡΑ	E	21
	Σύνολο συνιστώσας	559

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ: Η μεταρρύθμιση αφορά στην επικαιροποίηση και τον εμπλουτισμό του ήδη υπάρχοντος Σχεδίου Δράσης για το Ψηφιακό Σχολείο και των ισχυουσών Εκπαιδευτικών Πολιτικών με στόχο την ψηφιακή εκπαίδευση του πληθυσμού, την ενσωμάτωση των τεχνολογιών στα προγράμματα σπουδών, την μείωση του ποσοστού των μαθητών που αφήνουν νωρίς το σχολείο, την εξάλειψη των ανισοτήτων και την ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση και την τεχνολογία μέσω του σχολείου, την καταπολέμηση των στερεοτύπων που θέλουν μόνο τους άνδρες να ασχολούνται με τις τεχνολογίες πληροφορικής και υπολογιστών.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ:

- **Ψηφιακή μετάβαση της εκπαίδευσης (500 εκ. €)** μέσω αξιόπιστης πρόσβασης στο διαδίκτυο, φυσικής και απομακρυσμένης πρόσβασης σε τεχνολογικό και ψηφιακό εξοπλισμό, δημιουργίας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και ενσωμάτωσής του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ενδεικτικά αναφέρονται η αναβάθμιση του Εκπαιδευτικού Δικτύου σε ταχύτητες των 300Gbps, σύνδεση του 90% των σχολείων στο Εκπαιδευτικό Δίκτυο με τουλάχιστον 1 Gbps, επέκταση των τοπικών δικτύων (Wi-Fi) σε όλα τα σχολεία, δημιουργία 1000 Εργαστηρίων Ψηφιακής εκπαίδευσης, εξοπλισμός με 600.000 υπολογιστές για μαθητές και εκπαιδευτικούς, προτζέκτορες σε 40.000 αίθουσες, δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και εξασφάλιση της διαθεσιμότητάς του για όλα τα προγράμματα σπουδών.

Για την εξασφάλιση της περιφερειακής συνοχής και των ίσων ευκαιριών πρόσβασης οι δύο επόμενες συνιστώσες αφορούν την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης στις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας.

- **Ψηφιακή Εκπαίδευση στις Αζόρες (38 εκ. €)** με προμήθεια κινητού εξοπλισμού (20.000 κινητά τερματικά), αλληλεπιδραστικές οθόνες σε 330 τάξεις σχολείων, υλοποίηση online μαθημάτων για δασκάλους και γονείς.
- **Επιτάχυνση της Ψηφιοποίησης της Εκπαίδευσης στη Μαδέρα (21 εκ. €)** με πρόγραμμα για ψηφιακά εγχειρίδια, καινοτόμα μαθησιακά περιβάλλοντα, κέντρα εκπαιδευτικής καινοτομίας, δημιουργία σχολικού δικτύου για την υποστήριξη του προγράμματος των ψηφιακών εγχειριδίων με αξιόπιστες διαδικτυακές συνδέσεις και κατάλληλο εξοπλισμό.